

Jászai Samu és a modern szakszervezet

Jászai Samu (1859–1927) születésének 150. évfordulója alkalmából rendezett megemlékezés el adást a Politikatörténeti Intézet 2009. február 25-én. *Földes György* f igazgató az el adás el tt és azt követ en szakszervezeti vezet kkel folytatott konzultációt az együttm ködés lehet ségeir l. Ezen többek között részt vett *Varga László*, a SZEF elnöke és *Árok Antal*, a Pedagógusok Lapja f - szerkeszt je is.

Jászai Samu pályáját, a magyar szakszervezeti mozgalom kialakításában játszott szerepét *Varga Lajos*, a történelemtudományok doktora mutatta be és értékelte.

A nyomdász szakmát Jászai Budapesten sajátította el, majd hosszabb ideig Németországban dolgozott. Hazatérése után, a XIX. század utolsó évtizedében következetesen munkálkodott a szakmai szervezetek, szakszervezetek létrehozásán. Az *egységes magyar szakszervezeti mozgalom egyik megteremt jének tekinthetjük*. Sokat tett a kollektív szerz dések bevezetéséért, általánossá tételéért, a sztrájkszabályzat elfogadtatásáért. 1899-t l a Szakszervezeti Tanács f titkára, a magyar szakszervezeti mozgalom meghatározó vezet je.

A Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség munkájában is aktívan részt vett. A Népszövetség mellett m köd Nemzetközi Munkaügyi Hivatalnál mint állandó küldött képviselte a magyar munkásokat. 1917-ben kezdeményezte, hogy az európai szakszervezetek lépjenek fel az I. világháború befejezése érdekében. 1922–26 között a Magyar Szociáldemokrata Párt egyik vezet jeként országgy lési képvisel is volt. F bb m vei: A szakszervezeti mozgalmak fejl dése és irányzatai (1911); A magyar szakszervezetek története (1925).

Újságírók a miniszternél az Operaházról

A Pedagógusok Lapja szerkeszt je, *dr. Dalos Gábor* vezetésével zenei újságírókból álló küldöttség járt 2009. március 6-án *dr. Hiller István* oktatási és kulturális miniszternél: az idén 125 éves *Magyar Állami Operaház* eredményeir l és gondjairól cseréltek véleményt. A vendégek hosszú évtizedek alatt szerzett tapasztalataikat összegezték a tárca vezet je el tt. Szó esett egyebek közt a dalszínház felépítésér l, m sorpolitikájáról – kiemelten a magyar m vek helyzetér l –, az Operaház m - vészeti vezetésér l, a legutóbbi bemutatók rendez i feladásairól, arról, hogy miképp lehet napjainkban a szerz k szándékát tisztelve, a múlt hagyományait meg rizve-megújítva, egyúttal a közönség igényeit is szem el tt tartva korszer en operát játszani, és hatékonyan, költségtakarékosan gazdálkodni.

Javaslat hangzott el a magyar nemzeti hangarchívum létrehozására is. Jelenleg ugyanis, szemben az írott és képz m vészeti alkotásokkal (Országos Széchényi Könyvtár, Magyar Nemzeti Galéria), a hangrögzít kön 1877 óta meglév szellemi értékeknek (zene, próza) nincs összegy jtött, rendezett vagy rendszerezett tára, múzeuma: kezel , rz és fejleszt intézménye. Ráadásul hazánkban kevesen ismerik pontosan az archív hangdokumentumok valódi értékét: gyakran el fordul tömegkiadványok túlbecsülése és valódi ritkaságok negligálása egyaránt.

Az újságírók természetesen beszámoltak az intézmény és a sajtó kapcsolatáról is.

Dr. Hiller István köszönettel vette a részletes elemz -értékel tájékoztatást, a segít szándékú véleményeket, javaslatokat. Megígérte: *tekintettel lesz az elhangzottakra és a jövő ben fokozott figyelemmel kíséri az Operaház – mint egyik kiemelten kezelend hazai kulturális intézmény – munkáját.*

A miniszterrel folytatott beszélgetés el tt, 2009. február 18-án *dr. Dalos Gábor* és a küldöttség rangid s hírlapíróját külön-külön fogadta *Vass Lajos*, a Magyar Állami Operaház f igazgatója is. Hozzá frott levelünket lásd a 13. oldalon.

OLVASD ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja internetes honlapunkkal (www.pedagogusok.hu) együtt szakszervezetünk tisztségvisel inek, tagjainak egyik legfontosabb információforrása. Minden PSZ-alapszervezethez (intézményhez) egy-egy példányban ingyen juttatjuk el, településenként egy címre postázva. Amennyiben több intézmény van egy településen, a helyi PSZ-szervezet terjeszti tovább a példányokat. Föltétlenül szükséges, hogy lapunkat minden intézményben késlekedés nélkül megkapja a PSZ-alapszervezet titkára. Az felel ssége pedig abban rejlik, hogy egyrészt maga gondosan olvassa el és számonként gy jtse a lapot, másrészt igyekezzék minél több kollégával megismertetni. *Egyre több intézmény nevel testületi szobájában, könyvtári olvasótermében is hozzáférhet már lapunk. Jól bevált gyakorlat, ha egy-egy érdekl dést kelt , aktuális írás fénymásolata vagy a lapban olykor megjelen miniplakát a hirdet táblára is kikerül. Jogszabályokat ismertet anyagainkat – amelyek a zöld PL-útmutatóban kapnak helyet – pedig tanácsos a PSZ-tisztségvisel nek és az intézményvezet nek együttesen áttekinteni, megbeszélni. Így sokkal kevesebb félreértés, esetleges konfliktus adódik.*

El fizet inknek közvetlenül a megadott címre küldjük lapunkat. Az évi el fizetés díja 5% áfával 4 100 forint, amelyet egy összegben kérünk. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek el , az egyéni érdekl dnek pedig – megrendel levelük alapján – csekket postázunk. Csak a befizetés megérkezését követ en, utólag tudunk számlát küldeni.

Továbbra is szívesen fogadjuk a hirdetéseket a következő , változatlan fizetési feltételekkel: egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 90 000 forint, féloldalas 45 000, negyedoldalas 22 000 forint. Az apróhirdetés közlési ára: szavanként 45 forint. Minden egyes díjtételt 20 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

Kulcsosház a Bükkben

Bükkaranyoson 9 f s kulcsosház egész évben várja a kirándulni, pihenni vágyókat. Teljesen felszerelt konyhával, a kertben bográcsoszási lehet séggel. *Elérhet ség:* Molnárné Gál Erika, tel.: 06-70-947-8346. (x)

Hitelek, támogatások! Segítség a legjobb megoldáshoz

Sok minden változott az utóbbi id ben a hitelek terén, jó hír azonban, hogy a lakás célú támogatások változatlan formában élnek. Közalkalmazotti-köztisztviselői hitelek, szocpol és megelőz szocpol támogatások új lakásra, félszocpol támogatások használt lakásra továbbra is felvehető. S t, a forint alapú, állami támogatású lakáshitelek törleszt - részletei nem ntek! Új lakásra akár saját öner nélkül is felvehető hitelek 20 évre, 5 842,- Ft (THM: 8,29%) induló havi törleszt részlettel l, millió forintonként. Fészekrakó hitelek használt lakásra is, 10% öner t l! Hitelkiváltó devizahitelek 5 624,- Ft (THM: 7,77%) induló havi törleszt részlettel millió forintonként, 20 évre. Mindez ráadásul *díjmentes hitelügylettel* elérhető nálunk, a Buongiorno Hitelirodában. Budapest és Pest megyében akár az Ön lakásán is tudunk tárgyalni. Id pont-egyeztetésért kérem, hívja a 20/556-3101-es telefonszámot, vagy írjon egy e-mailt a buongiorno01@t-online.hu címre!

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

F szerkeszt : **Árok Antal**

Szerkeszt : **dr. Dalos Gábor**

Szerkeszt ség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10., Telefon/fax: 322-8464
Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11.

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája
1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-t 156-ig

Felel s kiadó: **Galló Istvánné elnök**

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu
Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi el fizetési díj: 4 100,- Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

A SZAKSZERVEZETI ÉLET ESEMÉNYEI

A PSZ Elnöksége 2009. március 1-jei ülésén megvitatta a soron következő OV-ülés elterjesztéseit. Az OV-nak elfogadásra ajánlotta a 2008/2009-es tanév II. félévére készített feladattervet, a 2008. évi gazdálkodásról szóló beszámolót és a 2009. évi költségvetési tervezetet.

A PSZ Országos Vezetése 2009. március 2-i ülésén áttekintette a legutóbbi ülés (2008. december 8.) óta eltelt idő szakasz szervezeti eseményeit, értékelte az Egységes Közszolgálati Sztrájkbizottság és a kormány megállapodását. Az OV elfogadta a 2008/2009-es tanév II. félévére vonatkozó feladattervet, a 2008. évi költségvetési beszámolót és a 2009. évi költségvetési tervezetet.

Nemzetközi szakszervezeti konferencia volt 2009. március 6-7-én Budapesten. A PSZ és a SNES (Franciaország) közös szervezésében került sor Budapesten a PSZ székházában, illetve a Hotel Benczúrban arra a tanácskozásra, amelyen a meghívottak a közép- és kelet-európai pedagógusok és a miniszeri oktatás összefüggéseit vitatták meg, valamint cserélték ki tapasztalataikat. A tanácskozáson többek között részt vett *Martin Römer*, az Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatási Bizottságának (ETUCE) főtitkára is. A konferenciáról készített részletes összeállítást és az elfogadott közös nyilatkozatot lásd lapunk 7. oldalán.

A PSZ Elnöksége 2009. március 9-i ülésén az OV március 16-i ülését készítette elő. A 2009. március 31-i SZEF Szövetségi Tanácsülés elterjesztéseit az OV számára elfogadásra ajánlotta. Értékelte a SNES és a PSZ által szervezett nemzetközi konferencia tapasztalatait.

A Közoktatáspolitikai Tanács (KÖPT) 2009. március 10-én ülésezett, amelyen a PSZ képviselőjében *Szabó Zsuzsa* alelnök és *dr. Horváth Péter* igazgató-titkár vett részt. *Dr. Szüdi János* államtitkár elterjesztésében konzultáció folyt az iskola biztonságáért

képpen létrehozott bizottság javaslatai (lásd lapunk 2008. júniusi számát) alapján megvalósított és 2009-ben elvégezni javasolt feladatokról.

Ezt követően a pedagógiai szakszervezetek és a sajátos nevelési igényű tanulók támogatásának folyósítására, elszámolására vonatkozó OKM-rendelettervezet vitatták meg. Végül a komprehenzív iskolamodell megvalósításához kapcsolódó támogatásokra vonatkozó jogszabálytervezet véleményezésére került sor.

Szakoktatási fórumot rendeztek a szakképzés szükséges átalakításáról. A PSZ Budapesti Szakoktatási Szervezete 2009. február 18-án országos fórumot tartott a magyar szakképzés átláthatatlan és tarthatatlan állapotáról. Szakközépiskolák igazgatói, tanárai, szakoktatói vettek részt a rendezvényen. A budapesti ipari, egészségügyi, kereskedelmi, közgazdasági stb. szakoktatás képviselői mellett Szombathelyről, Miskolcra, Mezőhegyesre is érkeztek hozzászóló kollégák. Valamennyien szakszerűen, markánsan és nem minden indulat nélkül fogalmazták meg gondolataikat. A fórumon jelen volt *Tatai-Tóth András* országgyűlési képviselő is.

A részvevők határozatot fogadtak el, amelyet a PSZ országos vezetése testületei, valamint Szakoktatási és Felnőttképzési Tagozata is megvitattak.

A szakképzésről tanácskozott az MSZP-frakció Oktatási Munkacsoportja is 2009. március 4-én a Képviselői Irodaházban. Az értekezleten az országgyűlési képviselők mellett részt vettek *dr. Szüdi János*, az OKM és *dr. Székely Judit*, az SZMM államtitkára, valamint a szakmai szervezetek képviselői is, köztük *dr. Pécsi Ágnes*, a PSZ alelnöke, *Jurcsó Istvánné*, a PSZ Budapesti Szakoktatási Szervezetének titkára, *dr. Köpf Lászlóné* intézményvezető, a PSZ kongresszusi küldötte és *Árok Antal*, a Pedagógusok Lapja főszerkesztője.

Közlemény az iskolák állami fenntartásáról

A Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) örömmel üdvözlöi *dr. Hiller István* oktatási és kulturális miniszter Népszavában közzétett bejelentését, mely szerint 2010-től kezdve szándékukban áll bevezetni az állami fenntartású iskolák rendszerét.

Szakszervezetünk legutóbbi kongresszusa határozatában a közoktatás átalakításával összefüggő stratégiai célok között szólt az oktatáspolitikai fordulat szükségességéről és felsorolta a változás legfontosabb ismérveit is.

A most ismertté vált miniszteri modellben közülük két meghatározó elem is visszaköszön:

- az esélyegyenlőségek megakadályozása és
- az állam egyetemleges felelősségét kifejező oktatásfinanszírozás.

Egyetértünk a gyakorlati megvalósítás elérésének alapfeltételével is, és elní kívánunk a további szakmai, szakmapolitikai viták lehetőségével, hogy egy valóban végiggondolt és a jövőt ténylegesen szolgáló megoldás születhessen.

Budapest, 2009. február 26.

Pedagógusok Szakszervezete

Megkezdődtek az egyeztetések

Dr. Hiller István oktatási és kulturális miniszter 2009. március 3-án a közoktatási szakszervezetekkel tárgyalta az állami fenntartású iskolákról szóló javaslatáról.

A javaslat nem szünteti meg, nem számol fel semmit. Az állami fenntartású iskolák nem kisajátítással, nem államosítással szűnnek meg. A jelenlegi fenntartók továbbra is az oktatási rendszer részei, az állami fenntartású iskolák önkéntes alapon, az állammal való tárgyalások eredményeképp jöhetnek létre – fejtette ki a szakminiszter.

Az állami fenntartású intézményekben súlyt helyeznek a miniszeri megbízottságra. Egységes kerettanterv és pedagógiai rendszer alapján garantálják majd az átjárhatóságot és a miniszeri oktatást. Ugyanakkor helyi szinten a pedagógusközösség – tanszabadságát megtartva – alakíthatja ki a tantervet.

Az állami fenntartású intézmények az alapszabályon felül állami kiegészítő normatívát kapnak, amelyet az állam mint iskolafenntartó az esélykülönbségek csökkentésére és a miniszeri oktatás megteremtésére fordít.

A javaslat megvalósításához a 2/3-os törvény megváltoztatására nincs szükség, a jogi környezet most is megengedi az állami iskolák létét.

A javaslat alapvető irányával, hogy az állam nagyobb szerepet vállaljon a közoktatásban az esélykülönbségek csökkentése és a szegregáció visszaszorítása érdekében, a megbeszélésen részt vevő szakszervezetek többsége egyetértett. A Pedagógusok Szakszervezete, a Magyar Közoktatási és Szakképzési Szakszervezet, a Kollégiumi Szakmai és Érdekvédelmi Szövetség, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete helyesnek és támogathatónak tartja a javaslatot, és jelezte, hogy a részletek kidolgozásában is partnere a minisztériumnak.

A koncepció részletes kimunkálása, a szükséges jogszabálymódosítások elvégzése folyamatban van. Erről a későbbiekben lesz egyeztetés.

TAGOZATRÓL TAGOZATRA

A PSZ Szak- és Feln ttképzési Tagozata február 20-án soros intéz - bizottsági ülését – a Kossuth Zsuzsa Gimnázium, Szakképz Iskola és Kollégium igazgatójának, *Matúzné Nagy Ildikónak*, intéz bizottsági tag-nak a meghívására – Egerben tartotta.

A tagozati ügyek megbeszélését összekapcsolták az iskola megisme-résével, aminek apropóját az intézmény fennállásának 45 éves évfordu-lója adta. A bizottság tagjai részt vettek az ünnepélyes megemlékezésen, jelen voltak a tanulók gálam során. (Kedves hagyomány, hogy Zsuzsa napján tartják az ünnepi m sorokat és az iskolabált.) Már ennek ideje alatt a vendégek képet kaptak az egri érdekvédelmi munkáról, talál-kozhattak a régi és az új helyi szakszervezeti vezet kollégákkal.

A tényleges tagozati munka f témája a szakképzés, els sorban az egészségügyi képzés helyzetének, a TISZK helyi tapasztalatainak, az iskola és a pedagógusok, szakoktatók problémáinak feltérképezése volt, de alkalom adódott a PSZ legaktuálisabb ténykedésének, napi munkájá-nak ismertetésére is.

A számos kérdéssel, élénk vitával kísért el adások sorát a vendéglátó intézmény bemutatásával indította *Buzáné Turcsányi Ibolya* tanám . A közoktatásunk utóbbi évtizedeire jellemz átalakulási/átalakítási folya-matok formálták ezt az iskolát is: költözködés, összevonás, profilváltás, helykeresés és folytonos megújulás...

Az ülést megtisztelte jelenlétével a PSZ alelnöke, *Szabó Zsuzsa*. El adása a PSZ érdekvédelmi szerepével kapcsolatos új elképzelésekr l, az elnökség napi tevékenységér l tájékoztatott. Szorosabb, él bb, interaktív kapcsolat a pedagógusokkal, fiatal kollégák megnyerése, minél több tag bevonása a tényleges munkába, naprakész véleményalkotás a szakmai kérdésekr l, folyamatos reflektálás a kormányzati tervek-re, a kommunikáció eddiginél sokkal er teljesebb, hatékonyabb gyakorlata: ezek a f céljai a 90 éves PSZ új vezetésének. (Ennek egyik példája a megújult honlap, melyen keresztül a vezet k és tisztségvisel k közül bárki, bármikor elérhet , a kérdések és álláspontok azonnal célba juthatnak, válaszra találhatnak, a rendszeres hírlevél pedig minden fontos történésr l azonnal értesít.) Szó esett a PSZ elnökének a miniszterhez írott, az iskolai er szakkal foglalkozó – sajnos, nagyon aktuális – levelér l, ill. a vele kapcsolatos élénk sajtó-reagálásokról. A PSZ kiemelten akar foglalkozni a szakképzés számos problémájával, a megoldási javaslatokkal, véleményekkel. Ehhez kéri az érintettek, szakért k, érdekelték írásos ajánlásait, hogy összesítve és továbbítva ket, a döntéshozókat hivatalos, érdemi válaszra kényszeríthesse.

Demeter Józsefné, az ETI fejlesztési igazgatója az egészségügyi szakképzés helyzetér l, a szakképesítésekkel, a vizsgákkal kapcsolatos munkálatokról beszélt. Ennek kapcsán folytatódott a már el bb kialakult élénk vita.

Az egri TISZK eddigi tapasztalatairól szolt *Takács Zoltán* ügyvezet igazgató. Az intézmény 6 iskolából áll, túlnyomó részben, 94%-ban egri önkormányzati tulajdonú. Az „els körben” megalakult – és emiatt behozhatatlan hátrányba került – társulás már sok-sok átalakuláson esett át, az els vezetés a bevezet 3-4 év után távozott, újra jöttek a „kezdeti” nehézségek. De sok szép és maradandó eredményt hozott a saját pedagógusaik által elvégzett (nem küls szakért nek kiadott) fejleszt munka, vagy pl. a teljes rendszerben azóta is m köd elektronikus napló... Súlyos nehézségek adódnak azonban a pályázati források kime-rülése után: a fenntartó talán nem lesz képes üzemeltetni a csúcstechno-lógiájú m helyeket.

„A társiskolák tapasztalatai” cím napirendi pontnál a tagozat tagjai és a jelen lév meghívottak (iskolák és fenntartók képvisel i) körében nagyon élénk vita alakult ki a szakképzés aktuális kérdéseir l. Ilyenek: az OKJ neuralgikus pontjai, a szakmai modulok hiánya, ill. a meglév k súlyos hiányosságai, egyes szakmák SZVK-jának és oktatási programjá-nak diszsonanciája. Feloldhatatlan ellentmondás látszik pl. egyes gyakorla-ti vizsgák SZVK-ban el írt összes id tartama és a vizsgára rendelkezésre álló (lényegesen rövidebb) id között. A helyi kollégák fájlalták az egészségügyi szakképzés különösen hátrányos helyzetét.

A kib vittet tagozati bizottsági ülés zárásaként *Kósa Mihály* levezet elnök számos példát hozott fel a szakképzés szerepl i közötti együtt-m ködés er sségeire és gyengeségeire. A jelenlév k megállapodtak az itt felmerült, ill. kés bb adódó problémák írásba foglalásáról, továbbításáról

a PSZ elnöksége számára, hogy az a közös, egységes fellépés erejével tudja képviselni a konkrét szakmai érdekeket, hogy kezdeményezhessen érdemi válaszokat, jobbító intézkedéseket.

A sok felmerül probléma, az élénk vita, a megoldatlan gondok ellenére is jó hangulatú volt a PSZ Szak- és Feln ttképzési Tagozata Intéz bizottságának egri ülése, amelynek részvev i sokat tanulhattak az eszmecseréb l, és amely remélhet leg ismét jelenthet egy kis lépést a szakképzés és feln ttképzés ügyében.

Szívósné Tóth Annamária

A PSZ Gyermekvédelmi Tagozatának Intéz bizottsága els munkamegbeszélését február 13-án tartotta: egyetértett abban, hogy a tagozat munkáját újjá kell szervezni, ehhez pedig segít kre lesz szüksége. Ennek els lépéseként megyénként megbeszéljük, hogy a PSZ-tagok közül kik azok a kollégák, akik hajlandók elvállalni ezt a pluszmunkát. Az így feltérképezett intézményi és kollegális háttérrel kezd dhet csak el az érdemi munka. A bizottság abban is egyetértett, hogy a tagozat az év közepén – a súlyosbodó gondok miatt – országos értekezletet hív össze.

Azonban már most, az újjáépítkezés feladatainak meghatározása közben is felvet dött számos olyan probléma, amely a régi mondás igazságát hordozza: „Sok baba közt elvész a gyerek.” Ezek rangsorolás nélkül, csak felsorolva:

- a gyermekotthonokban dolgozó nevel k nem kapják meg a tan-könyvtámogatást, az étkezési hozzájárulásokat is megspórolja a fenntartó;
- régi téma, de sajnos még mindig aktuális: a gyermekvédelem területén dolgozók rekreációs szabadsága;

- nagy a szóródás a megyék között abban a tekintetben, hogy milyen kondícióval rendelkeznek. A „gazdag” megyékben a gyermekott-honok is többet kapnak, míg a szegényebekben a gyermekek és a neve-l k is sz közebben élnek;

- Somogy megye három TEGYESZ-be vonta össze a gyermekvé-delmi intézményeket, Borsod megye pedig egybe. Napirenden van az intézmények koncentrációja, folyik a munkatársak elbocsátása, a szakemberek helyzete kilátástalan.

A fentiekb l is következik, hogy e szakterület számos esetben nem-csak az OKM-mel, de a SZMM-mel és esetenként az önkormányzati minisztériummal való együttgondolkodást feltételezi.

A jelenlév k sajnálatos tényként állapították meg, hogy a készül gyermekvédelmi törvény el készítésében nem vettek részt a szakszer-vezetek. Mi ennek az oka?! Hogyan tükröz dnek a törvény kialakítá-sában a gyermekek szempontjai?

Takács Pál tagozati elnök

A PSZ Ifjúsági Tagozatának Intéz bizottsága 2009. február 25-én ülésezett el ször. *Szabó Zsuzsa* alelnök l pontos tájékoztatást kaptunk a hosszú és kimerít bértárgyalás-sorozatról, a közelmúlt eseményeir l, a sikeres tüntetésr l és a várható programokról.

Az IB a jelenlegi pénzügyi-gazdasági helyzetben meghatározóan fontos feladatnak tartja a 38 év alatti pedagógusokat érint problémák megfogalmazását, összegy jtését. Addig, amíg ezek a gondok nincsenek a lehet legszélesebb körben feltárva, pontosan definiálva, a megoldás mikéntjére sem lehet igazán javaslatot tenni. Egyetértett az intéz bizottság abban is, hogy mind a problémák számbavétele, mind pedig megoldásuk kikényszerítése a taglétszám nagyságának és akti-vitásának függvénye. Az újonnan megalakult vezet ség ezért célként határozta meg a tagtöborzást, a végz s hallgatók megszólítását, a problémalista összegy jtését a területi ifjúsági tagozatoktól, vándor-képzések szervezését régióként „Én mint munkavállaló milyen jogokkal rendelkezem?” címmel. A PSZ kedvezményes szolgáltatá-sainak b vítésén belül kezdeményezi a továbbképzéssel kapcsolatos támogatások felkutatását (nyelvvizsga stb.), a SZEIT IT-tal és más ifjúsági szakszervezetekkel való együttm ködés kialakítását, meger -sítését, a nemzetközi kapcsolatok kiépítését. A soron következ IB-ülést 2009. március 18-ra terveztük, hogy a kit zött céljaink minél el bb elérhet vé váljanak.

Fehérmé Kajtár Hajnalka
PSZ IT, Bács-Kiskun megye

OKTATÁSI RENDSZERÜNK ÉS A GAZDASÁGI VÁLSÁGKEZELÉS

Az oktatás szempontjából a leghosszabb időpontban érkezett a globális pénzügyi-gazdasági válság. A 2008 tavaszán meghirdetett „Új tudás”-program ugyanis nemcsak célokat fogalmazott meg, hanem kellő alaposítással a feltételeket, a szükséges finanszírozási összegeket is melléjük rendelte. Mindezt azonban markánsan megnyirbálta a válságjelenségek hatására átalakított költségvetés.

Az oktatás és a válságkezelés témakörében tartott sajtótájékoztatót **Tatai-Tóth András** országgyűlési képviselő, az MSZP-frakció oktatási munkacsoportjának vezetője. Az alábbiakban erről számolunk be.

A miniszterelnök néhány napja kifejtette, hogy a „nagy” rendszereket – egészségügy, oktatás, közigazgatás – a válságkezelés most nem érinti, ugyanakkor hamarosan – még a 2010-ben esedékes választások előtt – világossá kell tenni, milyen átalakításokra van szükség ezeken a területeken. Ennek szellemében a gazdasági válságkezelés időszakájában munkacsoportunk a következőket tervezi:

1. Feladatunk, hogy folytatódjék az a megújulási program, amely az „Új tudás”-sal megkezdődött, és amely a magyar közoktatás teljes rendszerét alkalmasabbá teszi a leghátrányosabb szociális és kulturális helyzetű gyermekek felnevelésére is – miközben a kiemelkedően tehetségesek kibontakoztatása a mainál eredményesebben folyik.

2. Az Oktatási és Gyermekesély Kerekasztal által elkészített „Zöld könyv 2008 – a magyar közoktatás megújításáért” című összefoglalóból kiindulva, a 2008-ban meghirdetett „Új tudás”-programunkhoz kapcsolódva az MSZP-frakció oktatási munkacsoportja a közoktatás valamennyi szereplőjével konzultációkat kezdeményez oktatási rendszerünk szükségessége és elkerülhetetlen megújításáról. A szakmai megújulási törekvéseinknek szeretnénk megnyerni a pedagógusokat, az intézményvezetőket, a fenntartókat, a szülőket, szakmai és érdekképviseleti szervezeteiket.

3. E széles körű párbeszéd keretében – a szükséges döntések elvégzése érdekében – véleményeket gyűjtünk az alsó tagozatos „bukásmentesség” és a deszegregációs intézkedések, valamint a kistérségi oktatásszervezés tapasztalatairól, a falusi kisiskolák helyzetéről, a szakmunkásképzés tapasztalatairól, a nem szakrendszer oktatás bevezetéséről, az ellenőrzés kérdéseiről.

4. Ugyancsak idő- és halaszthatatlan a két évtizedes önkormányzati iskolafenntartás és finanszírozási rendszer tapasztalatainak összegzése.

5. Legsürgősebb feladat a szakmunkásképzés területén szükséges alapvető változások megvitatása. Vonzóvá kell tenni a szakmunkás-életmódját a fiatalok számára, vissza kell állítani a gyakorlati képzés korábbi megkezdését, meg kell szüntetni a lemorzsolódást. Szembe kell nézni a szakmunkásképzésben a 9-10. osztályos közismereti képzés kudarcaival. A szakmunkásképzés átalakítása, a gazdasági élet szükségleteinek való megfeleltetése elkerülhetetlen.

6. A felső oktatás átalakulása – különösen a tandíjas népszavazás óta – lelassult. Meg kell tervezni a felesleges kapacitások leépítésének azt az útját, amely minél segíti a javulást eredményezni. Ki kell dolgozni azt a teljesítményösztönző rendszert, amely a fiatalokat, valamint az intézményeket anyagilag is érdekeltté teszi a versenyképes képzésben. Biztosítani kell, hogy diplomát adó képzésre csak a megfelelően felkészült fiatal jelentkezhesse (pl. két emelt szintű érettségi letételével), és a felső fokú képzésben is garantálni kell a folyamatos minőségi oktatás feltételeit.

7. A közoktatás és a felső oktatás közös feladata és felelőssége a pedagógusképzés, amely nem a felső oktatás belügye. Nem sértve az intézményi autonómiát, biztosítani kell a társadalmi érdek érvényesülését. A tervezett párbeszéd keretében kiemelt feladatunk lesz a pedagógus-pálya rehabilitációjával, a pedagógusképzés és -továbbképzés teljes átalakításával, a bérezés reformjával kapcsolatos jövőképfelállításával.

Összegzés

Magyarország válságból való kilábalását oktatási rendszerünk a közoktatás és a felső oktatás színvonalának a jelentős emelésével, a szakképzés radikális átalakításával tudja segíteni. Erre azonban csak széles körű szakmai és közéleti munka és társadalmi párbeszéd esetén van lehetőség, csak így lehet esély a szükséges változások eredményes bevezetésére.

A KORMÁNY, A SZAKSZERVEZETEK ÉS A MUNKÁLTATÓK PÁRBESEZÉSE

Az Országos Érdekegyeztető Tanács (OÉT) 2009. február 20-i ülésén Gyurcsány Ferenc miniszterelnök azzal nyitotta meg, hogy a jelenlegi világméretű gazdasági válságból való kilábalásra háromféle recept létezik.

1) Azon országok, amelyeknek nemzetközi szintű a valutája, további hiteleket vehetnek fel, mivel nem kell tartaniuk nemzeti fizetési közzük összeomlásától (pl. USA, Nagy-Britannia, az euróövezet országai).

2) Azon országok, amelyek a korábbi években képesek voltak felhalmozni (főként természeti kincseiknek köszönhetően), most ezeket az összegeket csoportosíthatják át (pl. Norvégia, Oroszország, Kína, Arab-öböl menti országok).

3) Azon országoknak, amelyek nem tartoznak egyik csoportba sem, két területen kell egyszerre cselekedniük: egyrészt biztosítani kell a finanszírozhatóságot, másrészt a gazdaság versenyképességét növelő lépéseket kell tenni.

A legfontosabb szempontnak a kormányfő a munkahelyteremtést és -teremtést nevezte.

Ezután hét pontban foglalta össze az ülésen jelenlévőknek a válságkezelés alapelveit. Mint mondta: az első négy pont sarokpont, amelyben mindképpen egyet kell érteni a feleknek, a másik három pont pedig a későbbi viták tárgyát írja majd le, amelyekben meg kell állapodni a későbbi találkozókon.

1) Válságkezelés és növekedésösztönzés, rövid és hosszú távon is jó javaslatokra van szükség egyszerre.

2) Nem tesz a kormány olyan lépéseket, amelyek rövid távon súlyosbíthatják a válságot, vagyis nem fogadják el olyan törvénymódosításokat, amelyek rövid távon szigorú kitételeket tartalmaznak.

3) Nem lehet a költségvetési hiányt növelve kezelni a válságot.

4) Minden adócsökkentési javaslatot kiadáscsökkentéssel kell alátámasztani.

5) Csökkenteni kell az állami kiadásokat a lehető legnagyobb mértékben úgy, hogy e lépés még ne veszélyeztesse a szociális

biztonságot/békét. Itt a legfontosabb feladat a helyes arányok megtalálása lesz.

6) Csökkenteni kell a munkabérek terhére, és meg kell találni ennek a csökkentésnek a forrását is, illetve további konzultációkon kell kialakítani az arányokat is.

7) Át kell alakítani a szociális és jóléti rendszereket olyan módon, hogy növekedjék a munkavégzésre ösztönző hatás.

Az oldalak után reflektáltak Gyurcsány Ferenc miniszterelnök 16-án bejelentett válságkezelési intézkedési javaslatára és a nyitóbeszédre is. A munkavállalói oldal szervezetei – közös álláspont hiányában – egyenként mondták el véleményüket.

Gaskó István, a Liga Szakszervezetek elnöke szerint nem látszik, hogy a csomag megfelelő lenne a válság kezelésére, mivel igen szerteágazó, egymáshoz nem kapcsolódó tételekhez nyúl hozzá, és a 2/3-os törvények esetében felmerülhet a kormány kompetenciahiánya is. A kávéterem megadózásáról elmondta: hosszú távon lehet róla szó, rövid távon azonban mindenképpen a válságot súlyosbító tényezőnek látja. De a Liga nem ért egyet a 4 százalékos szolidaritási adó eltörlésével és a 13. havi nyugdíj beépítésével/megszüntetésével sem. Ez utóbbi – számításai szerint – újabb 8 százalékos veszteséget okozna a nyugdíjasoknak.

Borsik János, az Autonómok elnöke is egyetértett azzal, hogy a kávéterem megadózása foglalkoztatási veszélyeztetettséget teremtene számos területen (pl. vendéglátás, szállodaipar).

Hernádvölgyi Andrea alelnök az MSZOSZ nevében elmondta: várják a részletes jogszabály-tervezeteket, mivel azokból fog kiderülni, mit akar valójában a kormány. Úgy látja azonban, hogy az alsó szja-kulcs egyszázalékos emelése és a természetbeni juttatások megadóztatása miatt a kiskeresetek pozíciója romolhat, s ezzel sérülhet az arányos közteherviselés miniszterelnök által felvázolt koncepciója.

Varga László, a SZEF elnöke az addig egy felszólaló által sem említett közszféra tarthatatlan helyzetére hívta fel a figyelmet. Hangsúlyozta:

ha a közsférában egyes feladatok megoldását várják, akkor el kell teremteni az ehhez szükséges forrásokat is, nem leépíteni az állományt. De jelen helyzetben – amikor a forrás- és emberhiány miatt a meglévő k ellátása is sokszor akadályokba ütközik – a közsféra már nem képes többletfeladatot felvállalni. A *caféteria megadóztatásánál* mindenképpen látni kell, hogy kettős problémával állunk szemben. Egyrészt a mások által már említett *jövedelemkiesés* problémájával, amely elsősorban az *alacsonyabb kereseteket fogja érzékenyen érinteni*, másrészt pedig lehet az intézkedéseknek *munkahely-megszüntetés* hatása is a vendéglátás és a turizmus területén. Fontosnak tartotta azt is, hogy az ország gazdasági helyzetét illetően az OÉT-t alkotó szervezetek vezetői lássanak tisztán: tudhassák meg, hogy mire és hogyan költi el a kormány a különböző szervezetek által hitelként felvett összegeket. Kiemelte: *egyfajta nemzeti megállapodásra lenne szükség a válság kezelését illetően*, mivel csak így tudnánk igazán hatékony lépéseket tenni. Am Varga László is várja a részletesen kidolgozott törvényjavaslatokat, amelyek sok, eddig még homályos részletet tisztázhatnak. Például azt, hogy miképp képzei el a kormány a tervezett intézkedések között bejelentett családi napközis hálózatát.

Palkovics Imre, a Munkástanácsok elnöke kijelentette: úgy látja, hogy a munkavállalókat már nem lehet tovább terhelni, ezért a közterherviselés munkavállalókat hátrányosan érint átrendezését nem tudja támogatni. Felvetette, hogy *a kormányzatnak segítenie kellene a magyar gazdálkodókat*, akiknek jelentős szerepük lehetne a gazdaság későbbi fellendülésében.

Kuti László, az ÉSZT elnöke a *caféteria* tekintetében csatlakozott az eltezőkhoz, majd kitért a kormány által bevezetni tervezett *ingatlanadóra*, amely szerinte elfogadhatatlan, mivel a magyar lakosság vagyoni viszonyai úgy alakultak ki, hogy a legtöbb embernek a háza az egyetlen vagyon, amelyet hitelek felvétele árán tudott csak elteremteni.

Rólek Ferenc, az MGYOSZ alelnöke a munkáltató oldal nevében kiállt a határozott válságkezelési intézkedések mellett, mivel a legfontosabb szerinte a jelen pillanatban, hogy megrizsük az ország stabilitását.

Az MTA állásfoglalása a természettudományos közoktatás helyzetéről

A Magyar Tudományos Akadémia Közoktatási Elnöki Bizottsága (MTA-KEB) megvizsgálta és elemezte a hazai természettudományos közoktatás helyzetét. Megállapította, hogy hasonlóan a nemzetközi tapasztalatokhoz, ez a terület a magyar közoktatásnak is kritikus része. Az MTA-KEB szerint a természettudományos közoktatás a hazai közoktatás általános problémáit meghaladóan súlyos és speciális gondokkal küzd.

A helyzet súlyosságát növeli az a tény is, hogy a XXI. században a természettudományos mveltség már nem csupán az általános kulturális tájékozottság fontos része, hanem az állampolgárok felelősségteljes cselekvéséhez elengedhetetlenül szükséges tudás is. A globális társadalmi-környezeti problémák m szakai-tervezettudományos vonatkozásainak megértése nélkül nem várható a jövőt szemlélő tudatos viselkedés.

A társadalmi haladás gazdasági hátterének feltétele a versenyképesség növekedése. Ma Magyarországon egyre inkább a megfelelő számú és színvonalú m szakai szakember hiánya a versenyképesség fejlődésének legfőbb akadályai.

A természettudományos közoktatás színvonala és hatékonysága meghatározó e kérdések szempontjából. Súlyos gond, hogy a természettudományos tanári pályák vonzereje csekély, a kémia és a fizika területén pedig gyakorlatilag nincsen tanárutánpótlás.

A szakmai szervezetekhez és a felső oktatási intézményekhez hasonlóan az MTA vezetése és testületei már többször hangot adtak annak a véleményüknek, hogy sürgős és mélyreható változásokra van szükség a

Ehhez egyrészt mindenáron meg kell oldani az ország finanszírozhatóságát, másrészt *mielőtt csatlakozni kell az euróbevezetés „el szobáját” jelentő ERM-II. rendszerhez*. A versenyképesség megzrséséhez – véleménye szerint – sokkal *drasztikusabb lépések kellenek*. Nem adóátrendezésre, hanem *kiadáscsökkentésre van szükség*. Ehhez felül kell vizsgálni a nagy ellátórendszerek működését, az ártámogatás rendszerét, a költségvetési szférát, illetve a politika és a közigazgatás területén is lehetnének jellepes lépések. Az áfaemelés mindenképpen csak rövid távon képzelhető el, mivel akadályozza az ország versenyképességét. A kormányfő alapelveivel azonban egyetértenek.

Demján Sándor, a VOSZ ügyvezető elnöke úgy látja, hogy az OÉT nem tudja megfelelően ellátni a feladatát, mivel a köz- és a magánszférát képviselő szervezetek egyaránt jelen vannak benne, s az érdekeik sok esetben nem esnek egybe. Véleménye szerint *a teremtést kell elsősorban megmenteni*, ehhez akár az uniós forrásokat is fel lehet használni. Továbbá *szükséges az export ösztönzése* is, illetve azt javasolta, hogy vezessenek be Magyarország 5 százalékos adót a pénzügyi nyereségre. A drasztikusabb lépéseket tartana helyesnek a válság kezelésére, mielőtt pár hónap múlva – elmondása szerint – ennél sokkal rosszabb helyzetben sokkal keményebb intézkedésekre lenne szükség.

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök válaszában ígéretet tett: *az ERM-II-höz való csatlakozásra közösen fogják kijelölni az utat a társadalmi partnerekkel*, hogy mielőtt euró lehessen az ország fizetőeszköze; ezzel több gazdasági kockázatot el lehetne kerülni.

A természetbeni juttatások megadóztatása kérdésében úgy látja – a munkavállalói oldal képviselőinek meghallgatása után –, hogy *új megoldásokat kell keresni*.

A főkérdésnek a *kiadáscsökkentés mértékét és szerkezetét* nevezte, s két hét múlva újból találkozóra hívta a társadalmi partnereket ebben a témában. Ekkora azonban már konkrét javaslatokat vár az oldalaktól, konkrét számokkal.

természettudományos közoktatásban. Az MTA-KEB öröndetesnek tartja, hogy olyan szervezetek, mint az Országos Köznevelési Tanács, a Gazdasági és Szociális Tanács, a Magyar Innovációs Szövetség folyamatosan keresik a megoldást a súlyos problémákra. Ezek az erőfeszítések teljesen összhangban vannak az Európai Unió megfelelő kezdeményezéseivel.

Az MTA Közoktatási Elnöki Bizottsága a következő ajánlást teszi a felelős döntéshozóknak:

- El kell segíteni a természettudományos közoktatás magas színvonalú, tudományos vizsgálatát.**
- Legyen egy természettudományos tantárgyból kötelező érettségi vizsga.**
- A bizottság támogatja az érettségi rendszer továbbfejlesztését, az emelt szint bevezetésével meghonosított külső (független testület elttetett) vizsga általánossá tételét, a középszintnek az emeltbe integrálásával a rendszer egységesítését.**
- Ameddig a kétszintű érettségi rendszer működik, a felső oktatási intézmények egyetemi fakultásain vezessék be az emelt szintű érettségit mint felvételi követelményt.**
- Elengedhetetlen a természettudományos normatíva felvételi pontszámától való függésének bevezetése, illetve az ilyen irányú döntés hatásának elzetes elemzése.**
- Kiemelt ösztöndíjjakkal, célzott anyagi támogatással kell motiválni a természettudományos tanári pályára mint élethivatás választását.**

Meg kell újítani a természettudományos oktatást

Hiller István oktatási és kulturális miniszter a magyarországi természettudományos oktatás megújításának és modernizálásának szükségességét hangsúlyozta a Magyar Innovációs Szövetség 2008. évi rendes közgyűlésén. Hét pontban összegezte, mit kell tenni a magyar természettudományos oktatás megújításáért. „A magyar természettudományos képzés modernizálása szükséges ahhoz, hogy a közoktatásból, a felső oktatásból hasznos tudással rendelkező, a munkaerőpiac számára értékes fiatalok kerüljenek ki” – fogalmazott a miniszter.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium (OKM) a közoktatásban a tartalom és tananyagfejlesztés területén támogató programokat indít;

pályázatokkal lehet segíteni a korszerű természettudományos kerettantervek készítésére; ösztönzi a korszerű módszertani kultúrát tükröző tankönyvek, hagyományos és digitális programcsomagok készítését, kiemelten a digitális tananyagfejlesztést.

Hiller István felhívta a figyelmet a természettudományos tartalmakat közvetítő pedagógusok módszertani felkészítésének jelentőségére, ennek keretében megerősíti a szaktanácsadói hálózatot. Uniós forrásból a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) részeként pedig a módszertani megújulást segítő tanárképzések és tanár-továbbképzések indulnak.

SZAKSZERVEZETEK NEMZETKÖZI KONFERENCIÁJA

A magyarországi Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) és a francia Syndicat National des Enseignements de Second Degré (SNES) – együttműködési megállapodásuk alapján – közös konferenciát szervezett a közép- és kelet-európai oktatási szakszervezetek számára. A tanácskozási találkozót Budapesten, a PSZ székházában, illetve a Hotel Benczúrban került sor 2009. március 6-7-én. A meghívottak a térség országainak pedagógusbér-helyzetét tekintették át, valamint a pénzügyi-gazdasági válság okozta hatásokat s ezek elhárításának lehetőségeit. A konferencia pénzügyi feltételeit a SNES biztosította, a szervezés, rendezés teendőit a PSZ Országos Irodája Szabó Zsuzsa alelnök irányításával látta el. A tanácskozáson **tizenegy országból 37 f vett részt**, köztük **Martin Römer**, az Európai Szakszervezeti Szövetség Oktatási Bizottságának (ETUCE) f titkára és **Varga László**, a Szakszervezetek Együttműködési Fórumának (SZEFE) elnöke is. A konferencia zárásaként a résztvevők közös nyilatkozatot fogadtak el (lásd az oldal alján), amelyet eljuttatnak az Európai Bizottsághoz és a nemzeti kormányokhoz.

A tanácskozás programja:

- Megnyitó, a program ismertetése, a konferencia célja – el adó: *Galló Istvánné*, a PSZ elnöke.
- Szakszervezeti küzdelem a pedagógusbérekért a gazdasági válság idején – el adó: *Galló Istvánné* PSZ-elnök.
- Európai szintű szakszervezeti akciók a bérekért, a válság hatásainak elhárítása érdekében stratégiák és munkamódszerek – el adó: *Martin Römer* ETUCE-f titkár.
- Decentralizáció, oktatás-finanszírozás, pedagógusbérek, a PSZ bérkonceptiója – el adó: *Árok Antal*, a PSZ korábbi elnöke.
- Vita két munkacsoportban, majd a vélemények összegzése.
- Szakszervezeti bértárgyalási stratégiák a válságban – el adó: *Varga László* SZEFE-elnök.
- A hazai és európai szakszervezeti akciók összehangolása, közös nyilatkozat elfogadása – összegző: *Odile Cordelier*, az ETUCE alelnöke.

Galló Istvánné bemutatta a magyarországi közszféra szakszervezeteinek küzdelmét a válság miatti megszorító intézkedésekkel szemben. Szólt az Egységes Közszolgálati Sztrájkbizottság és a kormány 2007. februári megállapodásáról, a megállapodás eddigi teljesítéséről, illetve a 2009. évi ígéretek visszavonásáról. Párhuzamba állította a 2008. november 29-i ágazati és egységes közszolgálati tüntetést és a sztrájkfenyegetést, valamint a tárgyalások összefüggéseit. (A konferencia résztvevői az eladás közben a tüntetés képeit láthatták kivetítve.) Végül a jelenlevők elé tárta az ágazati szakszervezetek vezetői által aláírt megállapodás jellegű összefoglalót.

Martin Römer részletesen elemezte a válságjelenségek hatását Európában. Különösen aggasztónak értékelte a balti államok helyzetét. Beszelt a különböző kormányzati lépésekről és következményeiről. Kiemelte, hogy ebben a helyzetben különösen fontos a szakszervezetek összefogása és az Európai Bizottsággal folytatott konzultáció. Végül az

európai szakszervezeti struktúra átalakításáról, vitáiról számolt be, és szorgalmazta az egységes álláspont kialakítását.

Árok Antal vitaindító eladásában feltárta a magyarországi közoktatás finanszírozásának módját, problémáit, majd a nevelési-oktatási intézmények fenntartásának közgazdasági rendszerbe integrált, szélségesen decentralizált modelljét vázolta fel. Részletesen taglalta a pedagógusok bér- és kereseti viszonyait. Végül a PSZ bérkonceptióját, a háromelemes bérrendszer kialakításának lehetőségeit ismertette.

Az eladást követően, a kérdések megválaszolására két munkacsoportban folytatódott a téma megvitatása, az egyes országok bér- és finanszírozási rendszerének összehasonlítása.

Varga László a hazai makroszintű érdekegyeztetésben zajló válságkezelés párbeszédéről szólt, kiemelte a helyzet nehézségeit, csapdáit. Az Országos Érdekegyeztető Tanácsban (OÉT) és az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanácsban (OKÉT) folyó munka kapcsán beszélt a szakszervezeti oldal egységének megteremtésével kapcsolatos törekvésekről és a lépten-nyomon felmerülő akadályokról. Bemutatta a globális pénzügyi és gazdasági válság hazai jelenségeit, és a kezelésére vonatkozó kormányzati szándékokat, valamint a szakszervezeti véleményeket.

Odile Cordelier összegezte a konferencián elhangzott véleményeket, javaslatokat, és az ezek alapján megfogalmazott közönytartó tervezetet ismertette. A résztvevők abban is megállapodtak, hogy az európai oktatási charta megalkotására vonatkozó PSZ-javaslatot az szívesen fogadják meg és terjesztik az EU szervezetei elé. A dokumentumot, amelynek szövege magyar, angol, francia és német nyelven elérhető honlapunkon (www.pedagogusok.hu), valamennyi résztvevő megkapta. Odile Cordelier végül az ETUCE alelnökeként értékelte és eredményesnek nevezte a konferenciát, és megköszönte a résztvevők aktivitását, a rendező PSZ munkáját.

Közös nyilatkozat

A Közép- és kelet-európai körkép a pedagógusbérekről címmel Budapesten, 2009. március 6-7-én szervezett konferencián a résztvevő szakszervezetek beszámoltak arról, hogy országaikban milyen hatással van a gazdasági és pénzügyi válság az oktatásra.

A kormányok és önkormányzatok a válság ürügyén csökkentik a közkiadásokat, felfüggesztik az oktatásban.

Ebben a helyzetben a munkahelyek megőrzése legyen a legfontosabb cél.

A szervezetek emlékeztetnek arra, hogy az oktatásra szánt alapokat nem lehet költségként elkönnyvelni, mivel az oktatás társadalmi jövőjéért szolgáló beruházás. Az idők során láthattuk, hogy a szegénység, a leszakadás elleni küzdelemben a legjobb eszköz az oktatás, a tudomány és a kutatás fejlesztése, ami egyben a társadalmi kohéziót erősíti és hosszú távon a gazdaság fellendülését szolgálja.

A pedagógus szakszervezetek követelik, hogy a G20-ak a soron következő találkozójukon az oktatást prioritásként kezeljék és olyan döntéseket hozzanak, amelyek konkrét, elremutató akciókat eredményeznek az egyes országokban.

A konferencián résztvevő szakszervezetek megállapították, hogy a keresetek csökkenése növeli a feszültséget és negatívan hat a pedagógus szakmára; az oktatásra kevesebb pénz szánunk, ez pedig az oktatási intézmények működését veszélyezteti.

A fentiek értelmében a pedagógus szakszervezetek a társadalmi párbeszéd erősítését követelik, különös tekintettel a bérnövekedésre, a munkakörülményekre és az oktatás minőségére.

A közép- és kelet-európai szakszervezetek tartanak attól, hogy a képzett munkaerő kivándorlása súlyosbodik a válság idején.

Mindenekfelett hangsúlyozzák az oktatás elsődlegességének a fontosságát társadalmi szinten, aggódva figyelik a válság hatását országaikban és az oktatás megőrzése érdekében követelik az egyeztetést konkrét javaslatok megfogalmazására.

Mr. Xhafer DOBRUSHI (FSASH FSAS, Albánia)

Yanka TAKEVA (SEB, Bulgária)

Bozena STRUGAR (CUWPSEC, Horvátország)

Slawomir BRONIARZ (ZNP, Lengyelország)

Ryszard PROKSA (KOiW NSZZ Solidarnosc, Lengyelország)

Frantisek DOBSIK (CMOS PS, Cseh Köztársaság)

Cornel CLUCEAN (FSLI, Románia)

Odile CORDELIER ETUCE-alelnök

Gheorghe ISVORANU (Spiru Haret, Románia)

Ing. Ján GASPERAN (OZPSaV, Szlovákia)

Tamara VINOGRADSKA (STESU, Ukrajna)

BRUNO-LATOCHA Gesa (GEW, Németország)

Roger FERRARI (SNES, Franciaország)

GALLÓ Istvánné (PSZ, Magyarország)

Martin RÖMER ETUCE-f titkár

Kounka DAMIANOVA ETUCE-alelnök

HAZAI MOZAIK

Kincsekre leltem...

Szomorú esemény kapcsán lettem három esztendővel ezelőtt a nyugdíjas pedagógusok ötven fős számláló klubjának vezetője Mezőkövesden. A kis közösséget hosszú éveig összefogó Tusay Dénesné Ilike sajnos örökre eltávozott. Jó barátok és szomszédok lévén is tudtam, hogy a nyugdíjas életben mit jelentett ez a vállalás. Minden egyes találkozásra napokig készült, sokat fáradozott azért, hogy változatos, színes programot adjon a kollégáknak. Szinte mindenkivel napi kapcsolatot tartott, nem törődve a telefonszámlákkal, idővel.

Még az utolsó hónapjaiban is innen igyekezett elérni meríteni. De hogy maradt volna távol az övétől, a KLUB-tól. Pedig már néhány lépést is nehéz volt megtennie!

Súlyos, felelősségteljes döntést kellett tehát meghoznom: folytatni valamit, valamit, ami nagyon jól ment éveken keresztül, olyannyira, hogy országos elismerést is kapott. Folytatni, de abban biztos voltam, hogy nem tudom ugyanúgy, mint annak elhárítani Ilike tette, hiszen mindannyian más-más egyéniségek vagyunk.

Nem telt el sok idő, amikor felfedeztem valamit. Nem lesz nehéz dolgom, hiszen ebben a közösségben én kincsekre leltem. Ambiciózus, jókedvű, fáradhatatlan emberek közt vagyok, akik nyugdíjas éveikben nem ismerik az unalmat, a téletlenséget. Dolgoznak, folyamatosan teszik a dolgukat az éveiket meghazudtolva úgy, ahogyan 40 évig tették a választott pályán meggyőződéssel, hittel, erőszakkal.

Az együtt eltöltött három esztendő alatt számos értékes könyvük megjelenésének örülhettünk együtt. Többet folyamatosan publikálnak újságokban, szaklapokban, különböző folyóiratokban. Filmet készítenek, művészi fotókkal örvendeztetik meg az érdeklődőket. Értékes gyűjteményeket végeznek, hogy az utóknak megmaradjanak lakóhelyünk régi-régi szokásai, eseményei. Mások gyönyörűen kézimunkáznak, horgolnak, hímeznek, gyönggyel dolgoznak. Elkészített darabjaik bármilyen kiállításon megállnák helyüket. Vannak, akik a sütés-főzésben jeleskednek, mesterszakács módjára újítanak, kipróbálnak új különlegességeket. Örömmel fogadjuk, amikor receptjeiket szívesen megosztják velünk.

Többet fáradhatatlanok: például látják el a nagymama szerepet, mindig gondosan ügyelve arra, hogy az unokák sok-sok hasznos dolgot megtanuljanak. És hát a pedagógus pedagógus marad a sírig! Nem felejtődnek a bonyolult matematikai ismeretek, megmarad a versek szeretete és az óriási jártasság más tantárgyakban is. Így állandóan készen állnak a gyerekek megsegítésére, a nehézségeken való átlendítésére. Vannak, akik a fogyatékkal élők beilleszkedését segítik nagy türelemmel, szeretettel. Manapság kevés helyen tapasztal az ember annyi empátiát, kedvességet, figyelmességet mások munkájának

megbecsülésében, értékelésében, az egymás örömeiben, bánatában való szinte osztozásban, mint ebben a közösségben, ahol ez természetes.

Úgy érzem, igazi kincsekre leltem ebben a kis csapatban. Milyen jó is lenne még sokáig együtt!
Gánóczy Zoltánné klubvezető

Egy váci tanítón búcsúja

2009. február 20-án Szolgálati Emlékéremet kaptam 40 éves pedagógusi munkám elismeréseként: volt munkahelyem portása adta át otthonomban. Az igazsághoz tartozik, hogy volt iskolám közvetítője közreműködésével felajánlotta, hogy ünnepélyes keretek között kaphatom meg ezt az elismerést. Én azonban nem éltem a lehetőséggel. Talán mások számára is érdekes lehet, hogy miért döntöttem így. Íme, a történet!

Harminc évet töltöttem volt iskolámban tanítónaként. Hivatásom volt a tanítás. Szerettem a gyerekeket, örömmel töltött el, ha tudásomból adhattam. Kerestem az új módszereket, amelyekkel segíthettem tanítványaimnak, kollégáimnak. Logopédusi végzettséget is szereztem, hogy munkám minél hatékonyabb legyen. Harminc évem át tanítói munkám mellett az alsós munkaközösségnek is vezetője voltam. Részbe az iskola vezetésének. Ennek a felelősségnek tudatában végeztem ezt a munkát is.

Pedagóguspályám különös véget ért 2008 júniusában, a tanévzáró értekezlet után. Ezen az értekezleten, mint minden évben, megterveztük a következő tanévet. Az új tanévben nekem speciális feladatom volt: újra első osztályt kellett vezetnem. Ennek tudatában, az iskolavezetéssel egyetértésben megkezdtem a felkészülést az új tanévre, megismerkedtem leendő tanítványaim szüleivel, terveim, elképzeléseim voltak.

A tanévzáró értekezlet után, az igazgató úr egy másfél órával későbbi időpontra – amikor már nem voltak a kollégáim az épületben – megbeszélésre visszahívott. Ezen a megbeszélésen hatszemközt közölte, hogy bár úgy értesült kollégáitól, hogy színvonalas munkát végeztem az igazgatása idején az elmúlt öt évben, szeptembertől mégsem tart igényt rám se, munkámra se. Indoklása szerint most értesült róla, hogy elrehozott nyugdíjba mentem.

Igaz, éltem a lehetőséggel, amit a törvény biztosított. Ezt többet megtettük. Ezt a „búcsút” mégis méltatlannak érzem. Az így kialakult méltánytalan helyzet következtében nem tudtam elbúcsúzni a kollégáimtól, és nekem sem telt le.

Hatvanéves vagyok. A tanítással, a gyerekekkel eltöltött 40 év az életem. Jogilag persze minden rendben van. És erkölcsileg? Emberileg? Vagy ez valóban nem fontos? Tényleg így kell véget érnie egy pedagógus 40 éves, sok örömmel, fájdalommal, sikerrel teli, értéktelment pályafutásának?
(A név és a cím a szerkesztő ségben.)

Megalakult az Európai Munkáltatók Oktatásügyi Szövetsége (EFEE)

2009. február 26-án tartotta ülését Brüsszelben az Európai Munkáltatók Oktatásügyi Szövetsége (EFEE). Ezen a tanácskozáson az európai oktatásügyi feladatok sajátosságait vitatták meg. Megfogalmazták a szövetség tevékenységének jelentőségét, általános terveit és célját. Fontos a közép- és kelet-európai országokkal fennálló kapcsolat további erősítése – szövegezték le.

Az EFEE fő tevékenysége, hogy európai szinten képviselje az oktatásügyi vezető állásfoglaltak és érdekeit a közoktatás és a felsőoktatás területén. Az ülésen részt vevő országok egyúttal a szövetség alapító tagjai is. A tagországok országonként csak egyetlen szavazattal bírhatnak.

A szövetség részt kíván venni minden olyan fórumon, amely az oktatásügyi kérdéseivel foglalkozik. Az EFEE az oktatásügyi vezető európai képviselőket, valamint az EU tagállamai oktatási miniszterei ügyének jobbátételét segíti elő. Az EFEE munkája az oktatás minden területére kiterjed: az iskolába járást megelőző foglalkoztatásra, az általános és középiskolákra, a szakmai oktatásra, a felnőttképzésre és a magasabb szintű felsőoktatásra.

Az EFEE figyelmének középpontjában áll az óvodák, a tanítók, a tanárok, valamint az egyetemi és felsőoktatási iskolai oktatók alkalmazásának kérdése. A szövetség az oktatási szociális párbeszéd kérdését is kezdeményezi az Európai Bizottságnak.

Az EFEE 2009. februári ülésén Brüsszelben megválasztotta az európai szövetség elnökének a dán Nanna Abildstomot. Főtitkár lett Charles Nolda Nagy-Britanniából. Megválasztották a hattagú végrehajtó bizottságot is, amelynek magyarországi képviselője dr. Pataki Mihály, a Magyar Közoktatási Intézmények Szövetségének és a PSZ Intézményvezetői Társaságának elnöke lett.

A tisztségviselő megbízatása 2012-ig tart. Az ülésen részt vett dr. Veres Pál, az OKM főosztályvezetője és Vajna Tiinde, a PSZ nemzetközi felelőse. Az ülés Abildstom elnök asszony zárszavával ért véget.

VESZEDELMEK VISZONYOK AZ ISKOLÁBAN

Lapunk 2003 novemberi számában kezdtük el azt a sorozatot, amelyben a pedagógusokat ért atrocitásokról, valamint az iskola fegyelmezési problémáiról szólnunk. Azóta sokszor kellett foglalkoznunk ezzel a témával, hiszen egyre újabb és újabb esetek fordulnak el a nevelési-oktatási intézményekben. Ezúttal a PSZ elnökségének nyílt levelét és az OKM reakcióját adjuk közre, valamint az ezzel összefüggő konferenciáról adunk tájékoztatást, amelyen a PSZ képviselőjében Szabó Zsuzsa alelnök vett részt.

Nyílt levél dr. Hiller István oktatás és kulturális miniszterhez

Tisztelt Miniszter Úr!

Újabb, kedélyeket borzoló, a jóézés emberekben megütközést, felháborodást kelt hír vált nyilvánossá: ismét tanárt vertek, most Mándokon. Akkor, amikor a társadalom zöme, a jövőt félt józanok nem győzik hangsúlyozni, hogy a jobb holnap megteremtésének legfontosabb feltétele az oktatás színvonalának emelése, az iskolázottság „bázisának” szélesítése.

Ez pedig nem történhet meg pedagógusok nélkül. Olyan pedagógusok nélkül, akik nem félnek bemenni az osztályba tanítani, nevelni, követelni a tudást, a tisztességes magatartást, s abban hisznek, hogy munkájukért megbecsülés, elismerés és ha szükséges, védelem jár.

Mivé lesz ez az ország, ha kollégáink ezzel szemben azt tapasztalják, hogy lényegében kiszolgáltatottan, hamis ürügyek gerjesztette indulatoknak prédául dobva kell dolgozniuk.

Sajnos a Miniszter Úr által létrehozott ad hoc bizottság – melynek tagjai között nem volt gyakorló pedagógus! – nem fogadta el a pedagógus szakszervezetek jogszabály-változtatási javaslatait. A különböző tanácskozások ajánlásai, javaslatai nem hozták meg a várt eredményeket, az iskolai agresszió és benne a pedagógusok elleni durva támadások száma nem csökkent, s t emelkedett. A sikeres oktató-nevelő munkához szükséges pedagóguspresztízs pedig tovább romlott.

Az iskolai erőszak szinte mindennaposá válása és az iskolákban tapasztalható egyéb negatív cselekmények „érdekes sztoriként” való tálalása a médiában tovább rombolja a pedagógus tekintélyét.

Haladéktalan, hathatós intézkedést várunk: Miniszter Úr és miniszter-társai a rendelkezésükre álló minden eszköz segítségével állítsák meg ezt a folyamatot!

Minek kell még bekövetkeznie ahhoz, hogy Miniszter Úr legalább a szavát hallassa a gyerekek, a pedagógusok védelmében?

Galló Istvánné PSZ-elnök

Az OKM egy hónapon belül javaslatokat tesz az iskolai erőszak kezelésére

Az oktatási tárca egy hónapon belül nyilvánosságra hozza az iskolai erőszak kezelésére megfogalmazott javaslatait, a minisztérium államtitkára elképzelhet nek tartja a jelenlegi jogi szabályozás további szigorítását is – Arató Gergely a Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) nyílt levelére reagálva mondta ezt az MTI-nek.

A Pedagógusok Szakszervezete az Oktatási és Kulturális Minisztérium (OKM) vezetőjéhez intézett nyílt levelében haladéktalan intézkedéseket sürgetett az iskolai erőszak megállítására. A PSZ elnöke egy újabb, a közelmúltban Mándokon történt tanárverés után fogalmazta meg a levelet, amelyet a szervezet honlapján tettek közzé.

A szabolcsi Mándokon február első hetében bántalmazott egy 38 éves asszony és 18 éves lánya egy fiatal tanár, aki könnyű sérüléseket szenvedett. Az anya és lánya azért támadt a 26 éves tanárre szertá délután, mert a pedagógus állítólag koszosnak nevezte az asszony általános iskolába járó másik lánygyermekét és nem engedte, hogy fellépjen a farságon. A rendőrség közölte: a könnyű sérülést szenvedett napközis tanár elmondása szerint a pedagógus ugyanakkor mindössze arra kérte az osztályába tartozó tanuló, hogy fogja össze a haját.

Arató Gergely hangsúlyozta: egyetértenek a Pedagógusok Szakszervezetével abban, hogy az iskolák körül megjelenő erőszak, a tanárokat, pedagógusokat ért támadások aggasztóak és t rhetetlenek. Ezért hatékony lépésekre van szükség és olyan összefogásra, amelyben a kormány, az intézmények és civil szervezetek egyaránt részt vesznek.

Arra a kérdésre válaszolva, hogy ez a törvényi szabályozás szigorítását is jelentheti-e, az államtitkár úgy reagált, akár igen. Át kell tekinteni a pedagógusokat védő jogrendszert. A pedagógus ma is közfeladatokat ellátó

személy, s ez azt jelenti, hogy az ellene elkövetett erőszakos cselekmények kiemelt súlyúnak számítanak, ez azonban mégsem eléggé visszatartó erő – vélte Arató Gergely.

Kifejtette: az igazságtügyi tárccal közösen olyan összehangolt megoldásokat szeretnének találni, amelyek visszatartó erő és adott esetben hatékonyabb segítséget jelentenek a megelőzésben. Ebbe beletartoznak – a pedagógiai módszerek mellett – a büntető jogi eszközök, a megelőzési és egyéb civil szervezetekkel való fokozott együttműködés, s akár a közoktatási törvény módosítása is.

Azt szeretnék, ha a javaslatok kialakításában és végrehajtásában a pedagógus-szakszervezetek is partnerek lennének. A javaslatokat egy hónapon belül ismertetjük – jegyezte meg Arató Gergely. A tárca azt is látja, hogy további határozottabb védelemre van szükségük a pedagógusoknak – jelentette ki.

A PSZ elnöksége egyébként a nyílt levél megfogalmazása mellett úgy döntött, hogy a szakszervezet levelében fordul a parlamenti pártokhoz, országgyűlési képviselőkhöz, az országgyűlés elnökéhez, s kezdeményezi, hogy szülessen országgyűlési nyilatkozat a kérdésben, illetve megfelelő törvények módosításával teremtsenek hatékonyabb jogi védelmet a pedagógusok számára.

A szakszervezet javasolja továbbá megyei akciók, például fáklyás felvonulások szervezését, valamint azt, hogy a területi szervezetek kezdeményezzék: a megyei önkormányzatok is t zék napirendre a problémát.

Az iskolai erőszak kezelésének lehetőségei

A kispesti Munkásotthon Művelődési Házban 2009. február 26-án a „Mondj nemet!”-program keretében rendezték meg az iskolai erőszakkal kapcsolatos kérdések vitáját. Az iskolai agresszió és a jog összefüggéseiről Adány Tamás Lajos oktatási ombudsman, a lélektani háttérrel dr. Ranschburg Jenő pszichológus, a PSZ lépéseiről pedig Szabó Zsuzsa alelnök tartott vitaindító előadást. Ezt követően az Arizona-program bemutatására, a művészetterápiás eljárások hazai és külföldi tapasztalatainak áttekintésére került sor. A konferencia keretében nyitották meg a Sorsok című fotókiállítást. Az alábbiakban Szabó Zsuzsa előadásának néhány részletét vázoljuk fel.

Gyerekek között szólt arról, hogy a gazdasági-társadalmi változások hatásai nem kedveznek a közösségeknek; a szolidaritás, az összefogás helyett a közömbösség, az önzés uralkodik, az emberek bakaikban is egyedül maradnak, segítségre nemigen számíthatnak. A pedagógusok rosszul érzik magukat az ilyen társadalmi közegben. A szülőket az iskolára hárítják a nevelést. A gyerekek feszültek, hiányzik az otthoni családi légkör, hiányos a családi nevelés.

A gyermekek neveltségének hiányát (jó képesség eknél is!) bizonyítják a tiszteletlenség (saját szülővel, nagyszülővel szemben is!), a káromkodás, a csúnya beszéd, az agresszió (szóbeli, fizikai), az erkölcsi hiányosságok (hazugság, csalás). Jellemző a motiválatlanság (vagy rossz motiváció), az érdektelenség (a feladat, a jegyek iránt), a türelmetlenség, az értéknélküliség, a haszontalan időtöltés, a vandalizmus, a cigi, a drog, az ital, a szex egyre korábbi megjelenése. Gyakran tapasztalhatók fogvatartások (a sajátos nevelési igényű indokai): a részképtelenség-zavarok, a hiperaktivitás, a szociális éretlenség (alkalmazkodási, beilleszkedési képtelenség), ám ezek kis (esetenként csak 2 személyes!) kapcsolatban kezelhetők. Szintén tanulságos a saját jogok hangsúlyozása, mások jogainak figyelmen kívül hagyása, a kötelességek nem teljesítése (ez legtöbbször csorbítja mások jogait!).

Az iskolai erőszak problémáinak kezelése ügyében a PSZ-alelnök egyebek között hangsúlyozta a bukasmentesség eltörlésének újragondolását, a deviáns tanuló áthelyezhetőségét, a szabad iskolaválasztás újragondolását (kialakul a kiválasztott iskolája, egész nap a lakóközösséget látja, egészen más közösségben él a gyerek, meg kell tanulnia abban a közösségben élni, ahol lakik), a spontán szegregáció folyamatának kezelését. Kiemelte, hogy legyen kötelező a szabadidő státusa, a gyermekvédelmi felelős. A pedagógusképzés, -továbbképzés reformját e szempontból is kezelni kell, a nevelési funkciók erősítésére is szükség van. A tanórán kívüli foglalkozások finanszírozási, tárgyi, személyi feltételeit mindenütt biztosítani kell.

IRÁNYVONAL ÉS PROGNOZISOK A FELN TTKÉPZÉSBEN

Az Akkreditált Feln ttképzési Intézmények Országos Egyesülete (AFIOE) 2009. február 12-én II. országos konferenciáját szervezte a Budapesti Kommunikációs F iskolán. A konferencia el adói: Jókai István, a Feln ttképzési Akkreditáció Testület (FAT) elnöke, dr. Szívi József, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium feln ttképzési és szakképzési f osztályának vezet helyettese, dr. Csikesz Tamás, az AFIOE elnöke, dr. Madarász Sándor, a Feln ttképzési Szakért k Országos Egyesületének elnöke és dr. Fink Edit, a Promei Kht. Programfejlesztési Irodájának támafel se. A konferenciáról – amelyen a résztvev k konstruktív párbeszédet folytattak a feln ttképzési intézmények érdekérvényesítése ügyében – összefoglaló jelleg tájékoztatást adunk.

Az akkreditált intézmények és programok ellen rzésének tapasztalatairól Jókai István, a FAT elnöke számolt be. Hangsúlyozta, hogy a programok jogilag meghatározott felügyelete hivatalból történik, évente változó szakterülettel és szempontrendszerrel, tanévi logikát követve és persze a FAT vezetésével. Kifejezetten az akkreditált képzések ellen rzését látják el, feladatuk kisz rni a hibás dokumentációval, illetve jogszer tlenül m kód intézményeket, és képzéseket, így a FAT-ellen rök együttm ködére, valamint összehangolt munkára törekednek más ellen rz szervezetekkel. Egyebek között szolt az ellen rzési és értékelési szempontrendszerrel. Elmondta, hogy az akkreditációt visszavonják, amennyiben az intézmény feln ttképzési nyilvántartása lejárt vagy nem folyamatos, képzései nem szerepelnek a feln ttképzési nyilvántartásban, ha az intézmény elmulasztotta adatváltozás-bejelentési kötelezettségét, képzési programmal nem rendelkezik vagy tartalmi elemei nem megfelel ek, feln ttképzési szerz déssel nem rendelkezik vagy tartalmi elemei nem megfelel ek, képzési tervvel nem rendelkezik, önértékelést nem végzett, min ségírányítási rendszerét nem m ködteti.

Az ellen rzéskor 8 esetben az intézményt törölték a nyilvántartásból, 12 esetben az ellen rzés lefolytatásában a szakért k akadályoztatva voltak, 80 esetben az akkreditációs követelményeknek az intézmény nem tett eleget, 35 esetben az ellen rzés mindent rendben talált, 5 esetben egyéb hatósági eljárás folyamatban van. A f bb hiányosságok a következ k voltak: a feln ttképzési tevékenység alapkokumentumai hiányoznak vagy nem megfelel tartalmúak, az akkreditációs lajstromszámot nem tüntetik fel a dokumentumokon, naprakész kimutatás nem áll rendelkezésre, az oktatók végzettségét igazoló dokumentumokat nem tudnak bemutatni.

A feln ttképzési törvény 2009. évi várható módosításáról dr. Szívi József el adása alapján tájékozódhattak a résztvev k. Egyebek között arról, hogy a bels piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK számú uniós irányelv figyelembevételével kell a módosításokat elvégezni.

A feln ttképzés folytatását nem lehet nyilvántartásba vételhez, a nyilvántartást pedig nem lehet id tartamhoz kötni. A feln ttképzési tevékenységet továbbra is be kell jelenteni, de ez nem feltétele a tevékenység megkezdésének. A nyilvántartásba vétel tehát „nem járhat le”, de a változások bejelentése – így pl. a tevékenység megszüntetése – továbbra is kötelezettség. A nyilvántartás adattartalma egyszer sődik (pl. nem kell nyilatkozni a vizsgaszervezési jogosultságról, a képzés szintjéről, nemzetközi elismeréséről, nem kell külön jelezni az akkreditált programokat).

Az eljárásban meg kell teremteni az „egyablakos ügyintézés” lehet ségét (minden eljárás és alaki követelmény itt teljesíthet, felvilágosítás kapható, a hatóságok elérhet k, a nyilvántartások hozzáférhet k elektronikus úton is) – ez a kerettörvényben lesz megfogalmazva (íme, az egyik változtatás az SZMM 2008. decemberi változatához képest). A hazánkban letelepedett szolgáltató a törvény szerint folytathatja tevékenységét, a határon átnyúló szolgáltatást végz pedig a letelepedés helye szerinti jogszabályok alapján.

A feln ttképzési akkreditáció nem tartozik az irányelv hatálya alá (mert a tevékenység nem kötelez min ségbiztosítását jelenti), de meg kívánjuk teremteni az átjárhatóságot és a kölcsönös elismerés lehet ségét más tagországok hasonló akkreditációs rendszereivel.

A módosított törvény kimondaná, hogy valamely tagállam által elismert min sítési rendszer igazolása esetén az akkreditáció iránti kérelemben kizárólag azoknak a követelményeknek való megfelelést szükséges igazolni, amelyeket az adott állam követelményei nem tartalmaznak. (Mindez igazán a határon átnyúló szolgáltatási tevékenység esetén lehet érdekes.)

Megszüntetjük a kétévenkénti beszámolási kötelezettséget és a szakmai tanácsadó testület kötelez m ködtetését, az akkreditált képz intézmények esetében is. Fogyasztóvédelmi okokból tovább szigorítjuk a feln ttképzést folytató intézmények ellen rzését, pontosítjuk a szankció-rendszert:

- a tevékenység megkezdéséb l fakadó esetleges károk teljes mértékben a képz intézményt terhelik;
- a bejelentési kötelezettség elmulasztásáért tetemes bírság, majd két év eltltás jár;
- emelkedik a bírság összege a nem jogszabály szerinti m kódés esetén;
- a törvény tételesen meghatározza a súlyosabbnak min sül szabálysértés eseteit, melyek várhatóan a következők: nem köt feln ttképzési szerz dést a képz, nincs megfelel képzési programja, a képzést nem a programnak megfelelő en folytatja, nem tesz eleget tájékoztatási és bejelentési kötelezettségének.

Felhatalmazást kap a miniszter a feln ttképzési szakért i tevékenység szabályozására (ez a második változtatás a decemberi javaslatához képest). Pontosítandó a távoktatás és a feln ttképzéshez kapcsolódó szolgáltatás fogalma és meghatározandó a szakmai képzés fogalma, valamint a feln ttképzési tevékenység megkezdése.

Szó esett arról is, hogy egy önálló képvisel i indítvány (egyébként *Magyar Bálint* nevéhez f z dik) milyen képtelen helyzetet teremthet. Eszerint törvény írta el, hogy a digitális írástudás megszerzése legyen minden feln ttképzési program tartalmának kötelez része. A minisztérium tartsa nyilván a feln ttképzésben részt vev k személyes adatait. Lehet vé válna a közm vel dési intézmények számára is az az egyszerű sített intézményakkreditációs eljárás, amely a közoktatási intézményeknek már a rendelkezésére áll. A javaslatot a minisztérium nem támogatja.

Az Akkreditált Feln ttképzési Intézmények Országos Egyesülete elnökeként dr. Csikesz Tamás arról szolt, hogy az érdekérvényesítés élére kell állni, és az intézményekkel együtt állásfoglalást állítanak össze a szabályozás id zítéséről és szükségességéről is. Addig is folytatódhat az eszmecsere a min ségr l, a válsággócpontról, valamint a szakképzési hozzájárulásról. Megoldásra váró morális, stratégiai demográfiai és munkaer piaci kompetenciaválságról beszélhetünk, amely kiegészülni látszik az uniós pályázati források révén megszerezhet milliók problémakörével is. Ma Magyarországon kizárólag akkreditált programok szállhatnak versenybe uniós pénzekért, és még így is több mint 10 milliárd forint marad olyan feln ttképzésekre, ahol nem feltétel az akkreditáció – mesélt a részletekr l az AFIOE elnöke. Így kaphat 25 milliót egy „Kiscsoportos foglalkozás”, és szintén milliós támogatást egy „Kompetencianövel képzés” – persze nyilvánvaló a kérdés, hogy milyen lehet egy olyan feln ttképzés, amely nem koncentrá a kompetenciák er sítésére.

Dr. Madarász Sándor feln ttképzési szakért a küls s munkatársak bevonását emelte ki, akiknek legf bb feladata a tényszer megállapítás, például annak felügyelete, hogy a tudástartalom minél naprakészebb legyen, illetve, hogy az akkreditációban megadott feltételek tartósan fenntarthatóak legyenek. Ennek ellenére a hibák gyakoriak, a számok árulkodók, hiszen 2007-ben kétszáz intézményb l 20%-nak visszavonták az akkreditációját.

Amennyiben a részletekre is odafigyel az intézmény, a továbbiakban nem veszélyeztetni az elmarasztalás, így bátran belevághat a pályázati folyamatokba. Dr. Fink Edit témavezet tanácsadó a TÁMOP keretein belül megjelen 400 milliárdos keretösszegekr l beszélt, amelyekben az egészségmeg rzés, az oktatás, a foglalkoztatathatóság fejlesztése, a társadalmi befogadás egyaránt prioritást élvez.

KI KICSODA A PSZ ELNÖKSÉGÉBEN?

Szakszervezetünk XVIII. kongresszusán a PSZ tizenegy tagú elnökségének csaknem kétharmada kicserélődött. Négy kolléga már az előző ciklusban is az elnökség tagja volt, ketten már bemutatottak. Mostani sorozatunkban, a *Pedagógusok Lapja* által nyújtott lehetőségeket kihasználva, az elnökség új tagjainak tesszük fel kérdéseinket. Alfabetikus sorrendben haladva (az elnököt és az alelnököket a sorozat végére hagyva) lapunk e havi számában dr. Jákó Katalint szólaltatjuk meg, aki 1945. március 19-én született az ausztriai Obermeislingenben, a PSZ Győr-Ménfőcsanak-Ménfőcsanak megyei szervezetének titkára, 1968 óta tagja szakszervezetünknek, 1987 óta tisztségviselő, és 1994-től tagja a PSZ Országos Vezetőségének is.

Földrajz-történelem szakos középiskolai tanári diplomáját 1968-ban szerezte meg a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen. Doktori disszertációját 1984-ben védte meg. Pályáját Ravazdon kezdte a helyi általános iskolában, majd a Lébényi Általános Iskola és Gimnázium tanáraként dolgozott. 1976-tól a győri Mayer Lajos Vízügyi Szakközépiskolában, 1996 és 2007 között pedig a Móra Ferenc Középiskolában végezte tanári munkáját.

– **A szülői ház, az iskola többnyire meghatározzák pályánkat, életünket. Milyen útravalót kapott szüleitől, iskolától, tanáraitól, milyen élmények, milyen hatások játszottak szerepet abban, hogy az oktató-nevelő munkát tekintve hivatásának, sőt, a pedagógusok, az oktatás érdekeiért következetesen kiálló szakszervezeti vezető lett?**

– Nekem nagy szerencsém volt, mert meleg, szeretetteljes családban nőttem fel. Az édesapám nagyon sokat dolgozott, amikor én gyermek voltam. Példát mutatott a precíz, kitartó munkában. A szakmájában elismert szakember volt, több vállalatnál is vezető beosztást töltött be.

Tanáira is nagyon jó szívvel emlékszem. Kitűnő és csupa nagybetűvel írandó egyéniség tanított, például több alsó tagozatos tanítóm, majd később a gimnáziumban dr. Göcsei Imre földrajz tanárom, akinek köszönhetően lettem földrajz szakos én is. Volt mindig a példaképem a pályámon. Én kicsi korom óta orvos vagy tanár akartam lenni (nagybátyám orvos volt). Végül a tanári pályát választottam, amit soha nem bántam meg. Még a 40-ik tanévemben is örömmel végeztem munkámat a gyerekek között. Úgy gondolom, hogy engem ez a két hivatás érdekelt, ahol emberekkel foglalkoznak. Ezért nem volt nehéz megnyerni a szakszervezeti munkára sem. Mivel egy szakszervezeti tisztségviselő kollégáért dolgozik, az érdekeiket képviseli, egy pedagógushoz közel áll ez a fajta munka.

– **Tapasztalt pedagógusként, szakszervezeti vezetőként, hogyan látja a hazai közoktatás helyzetét, az oktató-nevelő munka eredményességét, problémáit? Milyen körülmények segítik, illetve hátráltatják az eredményes pedagógusi tevékenységét?**

– Erre a kérdésre nehéz röviden válaszolni, mivel ezer sebből vérzik a magyar közoktatás. Húsz évig voltam szaktanácsadó, 18 éve folyamatosan végzek szakértői munkákat, tehát ismerem az iskolák jelenlegi nehézségeit. Elsőként a folyamatos megszorító intézkedéseket említeném: a normatívák csökkenését, mert ez iskolabezárásokhoz vezet és összevonásokat eredményez. Nincs semmi pénz, ugyanakkor az oktatásra szánt kevés összeg sok felesleges dologra megy el. Ez azt eredményezi, hogy a magyar oktatás színvonala sajnos fokozatosan csökken akkor, amikor az egyetlen kitörési pont a jól képzett szakembereink képzése lehetne. Minden fejlett, illetve legfeljebb országban az oktatásra sok pénzt fordítanak, mert csak így lehet a jövő fejlődését garantálni. Mi sajnos nem ezt tesszük. Egyre nagyobb gondot okoz az iskolákban eluralkodó érzelmi szűkülés a tanárok ellen, és a tanulók egymással szembeni viselkedése. Lassan szinte lehetetlen fegyelmet tartani, mert csak a jogaikat ismerik a tanulók és szülők, kötelességeiket viszont nem akarják tudomásul venni.

Nagy gondot látok a szakoktatás szétverésével kapcsolatosan, véleményem szerint kétséges a jelenlegi átszervezés sikere. Hosszú évek óta húzódik már és egyre csak gyarapodnak a problémák, miközben egyre kevésbé lehet megfelelően képzett szakmunkást találni.

– **Melyek szakszervezeti munkájának a legfontosabb helyi, területi és országos tapasztalatai, tanulságai? Hogyan ítéli meg az érdekvédelemben jelenlegi lehetőségeit, jövőjét? Milyen módon, milyen irányban fejlesztené tovább a PSZ tevékenységét?**

– 1987 óta a szakszervezeti tisztségek „ranglétráját” szinte végigjártam. Így tapasztalhattam, mit jelent iskolában alapszervezeti titkárként esetenként az igazgatóval ütközni, és azt is, hogy ebből milyen hátrányaim származtak. Majd később megyei titkárként már egy nagyobb terület tagságáért kellett kiállni iskolabezárások, összevonások, sztrájkszervezés idején. Egyre nehezebb a szakszervezeti

munkát ellátni, mert az intézményekben dolgozó munkavállalók folyamatos félelemben élnek, megmarad-e az állásuk. Nagyon könnyen az utcára kerülnek, erre Győr-Ménfőcsanak-Ménfőcsanak megyében is sok példát tudnék mondani. Ezért sokszor félelmükben a kollégák inkább nem vállalják a szakszervezeti tisztség ellátását, vagy ha mégis, akkor nem szállnak szembe sem a munkahelyi vezetővel, sem az önkormányzatokkal, ha jogos sérelem éri őket. Még mindig sokan nem igazán érzik, hogy ma a szakszervezetnek az érdekvédelem a legfontosabb feladata. Úgy közelítik meg a kérdést, mit ad a szakszervezet anyagilag, illetve legfőképpen miért nem kapnak a szakszervezeti tagok több juttatást azoknál, akik nem tagok. Kétségtelen, az ideális állapot az lenne, ha a tagság több juttatásban részesülne, de ez sajnos vágyálom. Viszont, ha mindenki kilépne a szakszervezetből, akkor senki sem harcolna, senki sem védené a dolgozók érdekeit. Számtalanszor tapasztalom, hogy amikor segítséget kérek tőlem, és azt kérdezem: tagja-e a PSZ-nek, a válasz: voltam. Így nem jár az illetőnek ingyenes jogsegélyszolgálat, szakértői tanácsadás stb. Tehát máris hátrányba kerül a kolléga pusztán azért, mert kilépett, legtöbbször mondva csínját-bicniját.

A PSZ tevékenységét mindenképpen eredményesebbé kell tenni. Sokszor elhangzott már: javítani kell a kommunikációt, nekem is ez a véleményem. Sokkal hatékonyabbá kell tenni a szakpolitikai munkát. Markánsabban kell fellépni az oktatási dolgozók érdekében a minisztériumban és a különböző érdekegyeztetési fórumokon. Meg kell tudni szólítani a fiatalokat, mert előregedben van a tagság. A megszorító intézkedésekkel kapcsolatosan is ki kell fejteni álláspontunkat. Nem lehet sokszor heteket várni, mert riválisaink azonnal reagálnak, pedig még a reprezentativitás szintjét sem érték el. Mi pedig jelentős tagsággal rendelkezünk. El kell érni, hogy a PSZ-re figyeljenek a sajtó képviselői.

– **Több mint egy évtizede ellátja a Szakszervezetek Együttműködési Fórumának (SZE) megyei koordinátori feladatait is. Milyen módon sikerül összehangolni a községi ágazati szakszervezeteket megyei szinten?**

– Azt tapasztalom, hogy országos szinten nem mindig könnyű összehangolni a községi ágazati szakszervezeteink munkáját. Megyei szinten könnyebb, és azt mondhatom, hogy én szerencsés helyzetben vagyok, mert a hosszú évek óta tartó együttes munka kezd beérni, lassan összekovácsolódik a „csapat”. Különösen jó kapcsolatot sikerült kialakítani az MKKSZ-szel, a KKDSZ-szel a Bölcskei Dolgozók Demokratikus Szakszervezetével, a Mentésdolgozók, a Belügyi Dolgozók és a Színházi Dolgozók Szakszervezetével.

Úgy látom, országos szinten lényegesen nehezebb a munka, mint a megyékben, bár természetesen itt is előfordulnak súrlódások. A megyében helyi szinten könnyebb együttműködni az ágazati szakszervezeteknek pl. érdekegyeztetéskor, akciók szervezésekor, május elseje megünneplésekor stb. Rendszeresen konzultálunk egymással és sokszor kapnak tőlem olyan anyagokat, amelyek a munkájukat segítik. Például törvények értelmezése stb.

A konföderációs szint tevékenység – megítélésem szerint – már sokkal nehezebben folyik, mivel néhány ágazati szakszervezet nem tud vagy nem is akar beleilleszkedni a SZE közös munkájába. Nem ír alá közös megállapodásokat, vagyoni vitákat kezdeményez, kizárólag csak a saját érdekeit tartja fontosnak. Ezért nagyon nehéz kompromisszumokat kötni, pedig ez egy konföderáció esetében elengedhetetlen.

X. TOP SPIN ORSZÁGOS PEDAGÓGUS TENISZVERSENY

A Balatonalmádi Tenisz Klub és a **Pedagógusok Szakszervezete (PSZ)** immár tizedszer rendezi meg az Országos Pedagógus Teniszbajnokságot.

Id pont: 2009. július 3-4-5. (péntek-szombat-vasárnap). Mérk zések: pénteken 13 órától, dönt k: vasárnap kora délután.

Helyszín: Balatonalmádi, a Szent Erzsébet ligetben (Öregparkban) lév 6 db salakos teniszpálya.

Versenyszámok: férfi egyéni 40 éves korig, 40-55 éves kor között, 55 éves kor fölött; férfi nyílt páros; n i egyéni 40 éves korig, 40 éves kor fölött, n i nyílt páros.

A részvétel feltétele: pedagógus-oklevél, oktató-nevel munkában való részvétel. (Az oklevél vagy hiteles másolatának bemutatása a versenyre való jelentkezéskor kötelez .)

Nevezési díj: személyenként 5 000 Ft , amelyet a helyszínen, a regisztráláskor kell befizetni.

Szállás, ellátás, utazás: A Pedagógusok Szakszervezete július 3-án és 4-én minden PSZ-tag résztvev számára ingyenes szállást biztosít a *PSZ Gy r városi-körzeti szervezetének üdül jében* (Balatonalmádi, Mikszáth K. út 12. Információ: *Torma Tiborné*, tel.: 70/375-6305) A szakszervezeten kívüliek a szállást önköltséges áron vehetik igénybe (2 100 Ft/f /éjszaka + 380 Ft/f /nap idegenforgalmi adó).

A szállással együtt reggeli is adunk, amelynek költsége 500 Ft/f (a PSZ-tagok számára ez is ingyenes). A szakszervezeti tagság igazolásához PSZ-tagkártya bemutatása szükséges!

A Balatonalmádi Tenisz Klub gondoskodik a megfelel versenyfeltételekr l, az ingyenes strandbelép r l és partit szervez a résztvev nek pénteken és szombaton estére. *Utazás: egyénileg.*

További információt a verseny f szervez jét l, *Dudás Zsolttól*, a klub elnökét l (a 06/20/48-38-780-as telefonszámon, e-mail: btc@invitel.hu honlap: www.almaditenisz.hu) és a PSZ Országos Irodájától (06/1/322-8464; www.pedagogusok.hu) kaphatnak az érdekl d k.

El zetes jelentkezés: 2008. június 15-ig a PSZ Országos Irodájánál (1068 Budapest, Városligeti fasor 10., telefon és fax: 06/1/322-8464, e-mail: psz@enternet.hu). A jelentkez k írják meg levelezési címüket, munkahelyük címét, szakszervezeti tagságukat. Jelöljék meg, hogy milyen versenyszámban indulnak, és hogy szállásra, illetve étkezésre tartanak-e igényt.

KÖZOKTATÁSI VEZET SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉS PSZ-TAGOKNAK, TISZTSÉGVISEL KNEK

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BMGE) Pedagógiai Tanszéke a 2009/2010-es tanévben is indít **KÖZOKTATÁSI VEZET** szakirányú továbbképzést. Ez a PSZ és a tanszék megállapodása alapján **érdekvédelmi-szakszervezeti kiegészít képzéssel** b vült. Ezáltal a hallgatók 4 féléven át egyebek mellett az érdekvédelmi-szakszervezeti ismeretek tantárgyat is tanulják. A jelentkezés határideje: **2009. június 15.** (Jelentkezési lapok a PSZ Országos Irodájától igényelhet k, illetve honlapunkról – www.pedagogusok.hu - letölthet k.)

A felvételi beszélgetés és a beiratkozás ideje: **2009. június 22-23.** Pótbeiratkozás: **augusztus 28.**

A képzés célja felkészítést nyújtani:

- a közoktatás különböz szint vezet munkaköreiben, tisztségeiben dolgozók számára feladatuk szakszer ellátásához (ilyenek: az iskolák, nevelési intézmények igazgatói, igazgatóhelyettesei, szakmai munkaközösség-vezet i, a *PSZ tisztségvisel i*, a mentor tanárok, a szaktanácsadók, szakért k, a szakképzés tovább- és átképzési intézményeinek vezet munkatársai). **Intézményvezet nek 2010-t l csak azok pályázhatnak, akik közoktatási vezet i szakirányú végzettséggel rendelkeznek!**
- a pedagógus-szakvizsga letételéhez, azaz hogy a pedagógus-munkakör betöltésére jogosult, fels fokú iskolai végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező k a közoktatási törvényben szabályozott szakvizsgát e képzés keretében teljesítsék, s egyúttal eleget tegyenek a pedagógus-munkakörökre el írt hétévenkénti továbbképzés követelményeinek is.

Az érdekvédelmi-szakszervezeti ismeretekkel kiegészített közoktatásivezet -képzésben az vehet részt, aki egyetemen vagy f iskolán szerzett pedagógus-oklevéllel és legalább 3 éves pedagógusi gyakorlattal rendelkezik, s tagja a Pedagógusok Szakszervezetének.

A kétéves (4 szemeszteres) képzést záróvizsga követi. Ennek, valamint a diplomamunka megvédésének alapján a végzettek **közoktatási vezetői szakirányú oklevelet kapnak, amely egyben pedagógus-szakvizsgát is jelent. Az érdekvédelmi-szakszervezeti vizsgák letétele esetén ez kiegészül szakszervezeti vezetői oklevéllel.** A kiadott oklevél a végzettek alapidplomájára épül, és azzal azonos szint (egyetemi vagy f iskolai). *A pedagógus-szakvizsga teljesítésével magasabb fizetési osztályba kell sorolni a pedagógust!*

Egy hallgató költsége félévenként 110 000 Ft, amely fedezhet a pedagógus-szakvizsga és -továbbképzés céljára biztosított normatív támogatásból. (Ebbe beletartozik az oktatás, az adminisztráció, a tananyagcsomag és a bentlakásos hétfégi tréning valamennyi költsége.)

További információ: PSZ Országos Iroda (1068 Bp., Városligeti fasor 10., Tel./fax: 322-8464; Internet: www.pedagogusok.hu).

MIÉRT HÁTRÁNY, HA ÚJSÁGUNK NEM BULVÁRLAP?

Levél Vass Lajosnak, a Magyar Állami Operaház f igazgatójának

Kedves F igazgató Úr!

Köszönöm, hogy számos teend je mellett is szakított id t és fogadta a Pedagógusok Lapja szerkeszt jét. 2009. február 18-i beszélgetésünkön természetesen mindenekel tt az Operaház eredményeir l és gondjairól cseréltünk nézetet, ám – élve az alkalommal – egyúttal szót emeltem az ellen a megkülönböztet bánásmód ellen, amelyben a dalszínház az utóbbi id ben újságunkat részesíti. Ön ezt követ en arra kért, hogy foglaljam írásba is az elmondottakat. Mivel a sérelem els sorban olvasóinkat érte, kívánságának lapunk hasábjain teszek eleget. Íme!

Szeretnénk, ha az Operaház felhagyna azzal a diszkriminatív szemlélettel, amely a sajtó képvisel it csak és kizárólag aszerint min sítiosztályozza, hogy az illet napilapnál, tévénél, rádiónál dolgozik-e, vagy egyéb más szerkeszt ségben.

Szeretnénk, ha az Operaház felhagyna azzal a diszkriminatív gyakorlattal, hogy e besorolás nyomán csak a „VIP-újságírókat” hívja meg a fontos operaházi események alkalmából rendezett „sajtóreggelikre”.

Sajnos nem egyedi a jelenség, és az érvelés is fölöttébb tanulságos. A Budapesti Fesztiválközpont Kht. ügyvezet igazgatója, Zimányi Zsófia (azóta már a Thália Színház direktora is) a tavalyi tavaszi fesztivál után eképp válaszolt levelemre, amelyben a „másodrend nek” min síttet lapok mell zése ellen tiltakoztam:

„(...) Szó sincs egyébként arról, hogy én vagy valamelyik kollégám lebecsülne személy szerint a Te munkásságodat, melyet én jól ismerek és becsülök. (A közvetlen hangnem magyarázata: hajdan együtt koptattuk az iskolapadot és vizsgáztunk az egyetemen – D. G.) Te is nyilvánvalóan észlelted azonban, hogy ismeretségünk kezdete óta mennyit változott a világ, benne Magyarország s a kultúra helyzete. A kultúra vitathatatlanul eladható »árucikké« vált. Mint kultúrával foglalkozó szakembernek, nekem is szem el tt kell tartanom, hogy a befektetett id , pénz és energia hogyan térül meg, illetve ügyelnem kell arra, hogy a befektetés »rentábilis« legyen. (A kiemelések t lem – D. G.) Fesztiválprogramjainkkal – s az ezeket el készít PR-munkánkkal – mi a széles nagyközönséget szólítjuk meg, akik közül egyre több a külföldi. Természetesen a sajtóorgánunkok kiválasztásánál is az a cél vezet minket, hogy minél szélesebb körökhöz eljussunk, s ebb l a szempontból bizony még a szakmailag kevésbé értékes bulvár fórumokat is meg kell célozzuk.

Ebb l a szempontból a Pedagógusok Lapja – bármennyire is színvonalas és kultúra-közeli, mégis csak egy szakmai, inkább talán érdekvédelmi fórum. Ezért kérek, ne vedd zokon, ha személyes ismeretségünk ellenére nem hívunk sajtótájékoztatóra. (...)”

Bár ilyeténképp az elmúlt évben már nem vehettem részt a f városi kulturális seregszemlét „beharangozó” tájékoztatón, a Pedagógusok Lapjában – olvasóink jogos érdekl dését kielégítve, egyúttal folyamatosan szem el tt tartva újságunk feladatát, szerepét, arculatát és stílusát – mégis részletes programajánlót közzöltünk a tavaszi fesztivál eseményeir l.

Készséggel elismerem: mai, teljesen elanyagiasodott világunkban egyáltalán nem közömbös, az a szóban forgó médium milyen számú olvasóhoz-néz höz-hallgatóhoz jut el, de azért ne csak a „hasznossági mutató” legyen az egyetlen vezérl elv. Legalább a kulturális intézmények lássák be, hogy a pénzen kívül léteznek más érdekek, más szempontok, más értékek is! (Még merem remélni...)

Az Önök „kategorizálása” szerint ugyanis, miközben egy ilyen tájékoztatóra eljuthat-beléphez például egy olyan botfűl újságíró, aki mondjuk mindössze egy éve dolgozik valamelyik kereskedelmi tévénél, én azért nem kapok ugyanide meghívást, mert „csupán” egy havilap szerkeszt je vagyok, bár Bartók-növendékt l tanultam a hangszeres zenét és 38 éve írok az Operaházról, a tavaszi fesztiválról pedig megszületése óta. De ugyanúgy „szám zettetett” az eseményr l sok más, szintén több évtizede tényked riporter, szerkeszt , zenetörténész, -kritikus, köztük az operai újságírás doyenje: egy személyben aranytollas és Táncsics Mihály-díjas hírlapíró, Nádasdy Kálmán-díjas operafordító és Harsányi Zsolt-díjas zeneiszöveg-író, akinek 67 (!) éves pályája alatt több ezer cikke jelent meg az operáról, aki tíz operát fordított, de mivel jelenleg már nyugdíjas, közvetlenül nem tartozik egyetlen lap kötelékéhez sem. (Igaz, csak nyugdíjba vonulása óta 51-féle sajtóorgánumban publikált!)

Mindannyian jól tudjuk, mennyire meghatározó egy intézmény sikeres munkájában a reklám, a propaganda és a piacszerzés. A terméket – el nyeit kidomborítva – ötletes szöveggel, képpel hirdetni kell és minél jobban értékesíteni. A piaci igények feltárása, elemzése, az így nyert adatok, mutatók stb. figyelembevétele, felhasználása a termelésben és az eladásban természetesen másképp jelentkezik egy gyár, üzem, vállalat, cég, és megint másképp egy teátrum esetében, ahol a produktum: az el adás, a vásárló pedig: a közönség. Mondhatnám úgy is, hogy itt a PR-nak és a marketingnek egy speciális (zenés) színházi adaptációja van jelen. Ebben a folyamatban a sajtó nem pusztá eszköz, lehet ség, „terep”, és f leg nem elvtelen szolgáló, hanem egyenrangú partner: tevékenységét a megfelelő felvilágosításokkal, adatokkal, információkkal és egyéb kezdeményezésekkel a reklámozó intézménynek segítenie kell(ene).

Nyilván az Operaháznak is fontos, hogy hányan látogatják el adását. Minél többen, annál nagyobb a bevétel – ez érthet . Ám az sem lényegtelen, hogy ki, milyen szándékkal lép be az Ybl-palotába, és ott mit lát, mit hall estéknént. A Pedagógusok Lapja hónapról hónapra azokhoz jut el, akik a jöv nemzedékét-közönségét oktatják-nevelik, például a zene megismerésére, szeretetére, tisztelőtére. Ön többször is hangsúlyozta, hogy nemcsak a törzsközönségnek, az el adásokat rendszeresen látogató több ezer operabarátnak, de az opera m fajával most ismerked fiataloknak is a lehet legmagasabb színvonalú produkciókat akarják bemutatni.

A zenei újságírók túlnyomó többsége a szívében viseli az Operaház sorsát, segíti munkáját. Akkor is, ha éppen bírál, kritizál, ostromoz – érte, és nem ellene szól. Feladatunk a gyors, pontos, hiteles tájékoztatás, a figyelemfelkeltés, az orientálás, hogy segítsük az olvasót eligazodni a világban. S tesszük ezt akkor is, amikor a kultúra egyre kevesebb helyet kap a médiában. A legcsodálatosabb operael adás, a legemlékezetesebb koncert sem tud versenyezni olyan szenzációkkal, mint egy gyilkosság, sikkasztás, csalás, mint a híres emberek magánéletének „zaftos” részletei. Mi mégis megpróbáljuk a lehetetlent: igyekszünk minden er nkel az igazi érték mellett lándzsát törni.

Lapunk természetesen els sorban az oktatás-nevelés kérdéseivel, problémáival, az iskola, a pedagógusok életének hétköz- és ünnepnapjával foglalkozik, de különösen az elmúlt években igen gyakran „vetettük vigyázó szemünket” az Operaházra is. Hírt adtunk egyebek közt a dalszínház új ifjúsági programjáról: a fels söknek szóló interaktív operatóráról, az Ybl-palotabeli gyermekkarácsonyról, az intézmény és a Hagyományok Háza közös el adáscomagjáról, a Kodály-évfordulóról, a Laczó István-émlékportré-CD-r l, a Harangozó Gyula-émlékestr l, a jubileumi évad érdekességeir l. Tanároknak és diákoknak egyaránt jó szívvel ajánlottuk a Csokonai-színház alapján készült új magyar vígoperát, a Karnyónét.

Szeretnénk ért és értékel -elemz cikkekkal továbbra is támogatni az Operaházban folyó sokrét munkát, hozzájárulni az idén 125 éves dalszínház méltó köszöntéséhez. Ehhez azonban Önöknek is lépniük kellene! Például: a jól m köd elektronikus információs csatornák mellett (és nem helyett!) állítsák vissza azt a hosszú évtizedeknek keresztiül eredményes gyakorlatot, hogy egy-egy premier el tt a színház vezet i, a darab rendez je, karmestere, koreográfusa, díszlet- és jelmeztervez je, valamint f bb szerepl i a patinás Székely Bertalan-teremben találkoznak a sajtó képvisel ivel!

Ez nem egyszer en információátadás – sokkal több annál! Személyes konzultáció, ahol lehet kérdezni, ha kell, érvelni-vitatkozni, majd a „hivatalos” program utáni fogadáson, igen hasznos m helybeszélgetések keretében véleményt cserélni a szakma képvisel ivel, a kollégákkal.

Kedves F igazgató Úr!

Ebben a jelenlegi nagyon nehéz gazdasági-pénzügyi helyzetben, nevezük nevén: válságban a korábbiaknál is fontosabb, hogy megértsük, partnernek tekintsük, segítsük, támogassuk egymást egy közös jó ügy, ha úgy tetszik: „szent cél” érdekében.

Kívánok Önnek és kollégáinak mindehhez sok türelmet, megértést, eredményes munkát és jó egészséget!

szinte tisztelettel:

Dr. Dalos Gábor,

a Pedagógusok Lapja szerkeszt je

A tantestület egyetlen férfi tagja vagyok

Pedagógiaink egyik súlyos gondjáról: a pálya eln iesedésér l

Szomorú tényszer séggel írom le a köztudottat: hosszú évek tendenciájának következményeként hivatásom gyakorlása általános iskolás fokon szinte teljesen rábízott a gyengébbnek nevezett er sebbik nemre.

Vizsgáljuk meg ennek az okait! Próbálok magamnak is választ adni, vajon miért alakulhatott így, hogy a jelent sen szaporodó csonka családok miatt is gyakorlatilag csak hölgyek formálják (kis)kamasszá és feln tté a fiúk nemzedékeit, s miért tartom mindezt riasztónak.

Könnyen el lehetne intézni egy legyintéssel, mondván: minden rossznak okozója az átkozott pénzhiány. Részben el is fogadom. A pálya lesajnáltsága, társadalmi presztízsének elvesztése szerintem mégsem csupán a meg nem fizettség l fakad. A pedagógus már az ókorban is rabszolga volt, de a közeli század (kántor)tanítói, a „mesterek” sem voltak agyonfizetve. Volt viszont tekintélyük, a falusi világ írni-olvasni tudó, türelemmel bíró tagjaiként éltek, ha kellett, megalázottan is, de min sített tiszteletben, mert karizmájuk példát adott. Közülük n tt ki és lett országosan ismert például a tanár *Csokonai* és *Arany*, a tanító *Móra* és *Gárdonyi*.

Büszke vagyok rá, hogy én 1973-ban még nem „tanárgyárban” végeztem, ahol futószalagról jöttek le a (pedag gös) diplomások. Azért pedig különösen áldom a sorsot, hogy el ször tanítóként szereztem oklevelet! Miért vallom ezt? Azért, mert megtanították a szakma iránti alázatot, s tapasztalt és hiteles, neves tanárok tették ezt. Valamennyi alsó tagozatos tantárgyból olyan szakmódszertani ismeretekhez juttattak, amelyekkel felvértezve nyugodtan elindulhattam e pályán. Emlékszem, négyféle alkalmassági vizsga is szerepelt a felvételimben, hogy mozgásunk, színérzékelésünk, manuális készségünk, dalismeretünk okán méltóak vagyunk-e arra, hogy majdan 6–10 éveseket taníthassunk, nevelhessünk.

Egészen más volt a neveltetésünk is. Szüleim szigorú szeretettel követelték meg tanítóim tiszteletét, s akkoriban mindezt nem rombolta le a mindenható média, sokkal inkább er sítette az olvasottság s a megannyi beszélgetés. (A beszélgetés bizonyítványi tantárgyként is szerepelt 3. osztályban!)

Tudom, úgy változott és lett más a világ, hogy sok értelmet kiirtott, s gyakran érezzük: inkább a gyomot, az érzéketlenséget, a közönnyt pátyolgatja az elmélyülés helyett.

Am ne hallgassuk el a ma fojtogató pénzhiányt se! De jó lenne, ha például valamiféle varázsütésre tornatermek n nének ki a földb l – mint amilyenek látványa fogadott a szomszédos Szlovénia falvainak (!) iskoláiban. És de jó lenne egészséges n -férfi arány a tantestületekben! Kies hazámban (é)hérjegyzekeket böngészünk, folyamatosan rettegünk a gyerekfogyás következményei miatt, tehát nálunk a férfiak más munka után néznek.

Az eln iesedés senkinek sem áldásos: sem a tantestületeknek, sem a megannyi csonka családban csepered , apa-minta nélküli nebulónak.

Mit tapasztalok lépten-nyomon? A hangos (erélyes) szó hangoskodássá silányul, s mivel a családmódel „csak” (édes)anyát kínál, így a jó szándékú, ám frusztrált anyáktanítón k ezer gonddal küszködve szenvedik el a kivívott emancipáció összes átkát. Az önmegvalósítás béklyóvá lesz, a pörgés idegbajjává. Talán ezért van az, hogy pénzsegélyek mellett egyre gyakoribb a lelki gyógyászat szükségessége: lassan 10 millió pszichológuspáciens országává válunk! Mint apa, mint férfi pedagógus, mint nemzetét szeret és félt ember riadt aggodással látom naponta a külsejükben, viselkedésükben „lányosodó” fiúkat. Borzadok a szépelg nyífi-nyafizóktól, bánt a lelkileg is tartás nélküliek, a pótszerekhez menekül k népesed csapata.

k lesznek a majdani családapák, akik a burjánzó álszabadságot örökítik tovább.

Az eln iesedésér l szólva sajnálom is esend kollégán imet. Hiszen boldognak is illene látszaniuk, harmóniát teremteniük feleségként, anyaként, s akkor lenne (talán) könnyebb a sorsuk, ha házassági (szere)tet)szövetségben élnének. Nem véletlenül teremtett kétféle nem.

Hadd szóljak még egy másik, szerintem fontos szempontról az eln iesedés kapcsán. A pedagógus hölgyek valóban különleges türelemmel bírnak, t lük nem kell tartania a mindenkori hatalomnak, hogy fellázadnak a pusztába kiáltó szavaik miatt. Mi pedig, mint a megmaradt néhány férfi kolléga már régen asszimilálódtunk...

Sokfelé járok, közéleti-költ i-szakírói tevékenységem okán megannyi iskolában megfordultam már. Tapasztalataim íratják le velem, hogy az összegy It indulatokat persze a pedagógusn nek is le kell vezetniük. Erre kiválóan megfelel a klikkesedés, a kisstíl acsarkodás, a bolhák „elefántosítása”. Természetesen f hajtó tisztelet minden kivételnek!

Milyen kiutakat látok ebb l a feszültségeket hordozó helyzetb l? Hogyan lehetne visszacsalogatni a férfiakat a katedrákhoz?

Vonzóbbá kellene tenni a pályát, például a szakmai alkalmasságot szem el tt tartó kiválasztás-kiválasztódás harmóniájának megvalósításával, a pedagógusképzés átalakításával, a hivatás társadalmi elfogadtatásával, a jöv kép alaposabban végiggondolt kialakításával, anyagi és erkölcsi megbecsüléssel. Egyik sem könny ugyan, de a cselekvéshíány tovább rontja a jelent, a közel-távoli jöv t. Hiszem és vallom, a n k leggyönyör bb kiváltsága az anyaság, de gyermekneveléssel szolgálni a hazát csak együtt szabad az apa-kolléga férfiakkal!

Balogh József
költ -tanár, Szombathely

A pedagóguslétszám, a n k és a férfiak arányának alakulása a magyarországi iskolákban 1960–2008

Tanév	Általános iskola			Szakiskola			Gimnázium			Szakközépiskola		
	Összesen	N k	%	Összesen	N k	%	Összesen	N k	%	Összesen	N k	%
1960/1961	58672	36875	62,8	3738	759	20,3	5750	2430	42,3	3028	896	29,6
1970/1971	65892	48086	72,9	8673	2264	26,1	7196	3606	50,1	6246	2200	35,2
1980/1981	80701	64867	80,4	12206	3995	32,7	6639	4027	60,7	8821	4625	52,4
1990/1991	96791	80899	83,6	11287	4851	43,0	10246	6747	65,9	12656	7182	56,7
2000/2001	89750	77650	86,5	8150	3850	47,2	15550	10930	70,3	18950	11730	61,9
2005/2006	85469	74371	87,0	8938	4599	51,5	18213	12994	71,3	20871	13415	64,3
2006/2007	83606	72786	87,1	8947	4543	50,8	19284	13715	71,1	21254	13691	66,4
2007/2008	78073	68169	87,3	8942	4580	51,2	18687	13391	71,7	20187	13051	64,6

Forrás: OKM Oktatási évkönyv

Szombathelyi kollégánk írásával és a n k-férfiak arányának alakulását bemutató adatokkal nem a n napi köszönt ízét akarjuk megkeseríteni, hanem a valós helyzettel szembesíteni olvasóinkat. Akik a pedagógushivatást választották – akár n k, akár férfiak –, jól tudják, hogy pályánk presztízsét, anyagi elismertségét milyen gondok nyomasztják, amelyek összefüggnek az eln iesedés folyamatával. Balogh József írása többféle oldalról járja körül e problémakört. Bizonyára sokakat vitára is ingerel. Kérjük olvasóinkat, hogy véleményüket ez ügyben juttassák el címünkre (Pedagógusok Lapja szerkeszt sége, 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Fax: 06/1-322-8464; e-mail: pedlap@pedagogusok.hu). Ezekb l következ számainkban szívesen adunk közre összeállítást. (A szerk.)

Kosztolányi is szerette a n ket

Kosztolányi Dezs nek, a huszadik század egyik legsokoldalúbb írójának szerelmeiről keveset tudunk. Bár majd' negyedszázadon át kiegyensúlyozott házasságban élt feleségével, sosem fordított hátat az írók, m vészek léha életmódjának.

Feleségén kívül még két nagy szerelem aranyozta be életét. Az első fiatalkori fellángolás volt. Huszonkét évesen beleszeretett az alig tizenéves szűz *Lányi Hedvigbe*, a szabadkai zeneiskola igazgatójának lányába. Heddának becézett kedvesét verseiben Fecskelálynak nevezte, s lángoló szerelmük idején rendszeresen ingázott Pest és Szabadka között.

Élete párjával, *Harmos Ilona* színésznővel 1910 telén találkozott elször. A hölgy Budapest több színházában szerepelt, de 1913-as házasságkötésük után rövid időre visszavonult. Lassan férje munkatársává vált, és maga is kedvet kapott az íráshoz. Az 1930-as évek elején riportokat, novellákat publikált, és idegen nyelvekből is fordított.

Kapcsolatuk kezdetén Kosztolányiban a féltékenység is munkált. 1912-ben egyik, Ilonának küldött levelében így írt: „Te kirúgtad *Lengyel Menyhértet*, kiadtad az útját *Bródy*nak, *Szász Zoltánnak*, *Karintny*nak, de én nem vagyok egyik se, én mindennél több vagyok... Minden ízem reszket érted.”

A harmadik szerelem ötvenéves korában érintette meg a költőt. Már nagybeteg volt, amikor 1935-ben, Visegrádon találkozott *Radákovich Mária*val. A végzetes kórral küzdő férfi lázas életakarással szeretett bele az érzékeny, az új érzelmekre fogékony fiatalasszonyba. A halálfelelem szülte szerelem volt ez. Kosztolányi vergődött a két nő, Ilona és Mária között, mindennapjait megrázó és durva jelenetek, rjögések árnyékolták be. Mária férje, *Papp Oszkár* még párbajra is kihívta a morfiummal életben tartott, bódult, beteg férfit.

Kosztolányi Dezső 1936 novemberében hunyt el. Mindhárom szerelme túlélte. Felesége 1967-ben, Mária 1978-ban, a Fecskelány 1984-ben távozott az élők sorából.

A hónap névnapja: József – ajánljuk a n k figyelmébe

Eredete: yosef (héber). Jelentése: kb. „Isten sokszorozza meg”. Névnap: március 19. Változatok: (férfi) Joseph, Jozef, Giuseppe, (női) Josef, Josephine, Jozefa.

József érzékeny, fejlett intellektusú személy, aki, bár talpraesetten eligazodik a világban és rendszerint könnyen érvényesül, csalódásai és lelki bánatjai miatt nemegyszer befelé fordul, töprengő és melankolikussá válik. Semmi nem kerüli el a figyelmét már gyermekkorában sem, élvezettel tanul, és minden, akár látszólag jelentéktelen részletet is megjegyez. Intelligenciája és memóriája átlagon felüli. A túl sok és gyakran megrázó ismeret folytán azonban fiatalon többnyire koraérett, idősebb korára pedig kifejezetten merevvé, konzervatívvá válhat. *Ettől veszélyt egy hozzáálló társ mentheti meg. Ha megtalálja azt az intelligens és izgalmas hölgyet, aki képes ébren tartani fellángoló szenvedélyeit*, József tettekre, játékos, szeretetre méltó ember marad. Elsősorban a zene, az irodalom, a nyelvek érdeklik, néha a reáltudományok is; ezeken a területeken nagyot alkothat, de megfelelő indíttatásra és háttérre van szüksége, különben az értelem befolyások tévútra vihetik.

N napi viccek

- Kézsók** – Miért csókolunk kezét a n knek? – Mert el kell kezdeni valahol.
Tükör – A hentesüzlet pulája mögött hatalmas tükör lóg. – Miért akasztották ide a tükröt? – Kérdi az egyik vevő az üzletvezetőt. – Hogy a n i vevő k ne nézzenek a mérlegre.
Noszalgia – Kedvesem, lehet abban a noszalgiaiban valami. A Kádár-rendszerben sokkal vonzóbb voltál.
Id – Tudod, ma már a tükrök sem olyanok, mint húsz évvel ezelőtt. – Miért? – Azokba még öröm volt belenézni.
A legjobb szakma – Azt mondja egy anya a lányának: – Annak örülnék legjobban, kislányom, ha egy régészhez mennél feleségül. – Miért pont egy régészhez? – Mert minél öregebb leszel, annál többre tart majd.
Hímsoviniszta ajándék – A n knek is van agyuk a programozáshoz! Vegyünk nekik mosógépet!

Keresd a n t!

A romantika nagymestere, Alexandre Dumas (az idősebb) szállóigévé vált mondatát adtuk című n napi összeállításunknak, amely a közzétett vers után híres emberek bölcs gondolatait tartalmazza. Természetesen minden a n k szől, hiszen 99 éve, 1910 óta március 8. a n k napja. Egy kicsit pótolva a pedagóguspályán a férfiak hiányát, férfias köszönt csokrot nyújtunk át kollégáinknak. Ebből az alkalomból gratulálunk minden hölgynek, sok boldogságot és sikert kívánva.

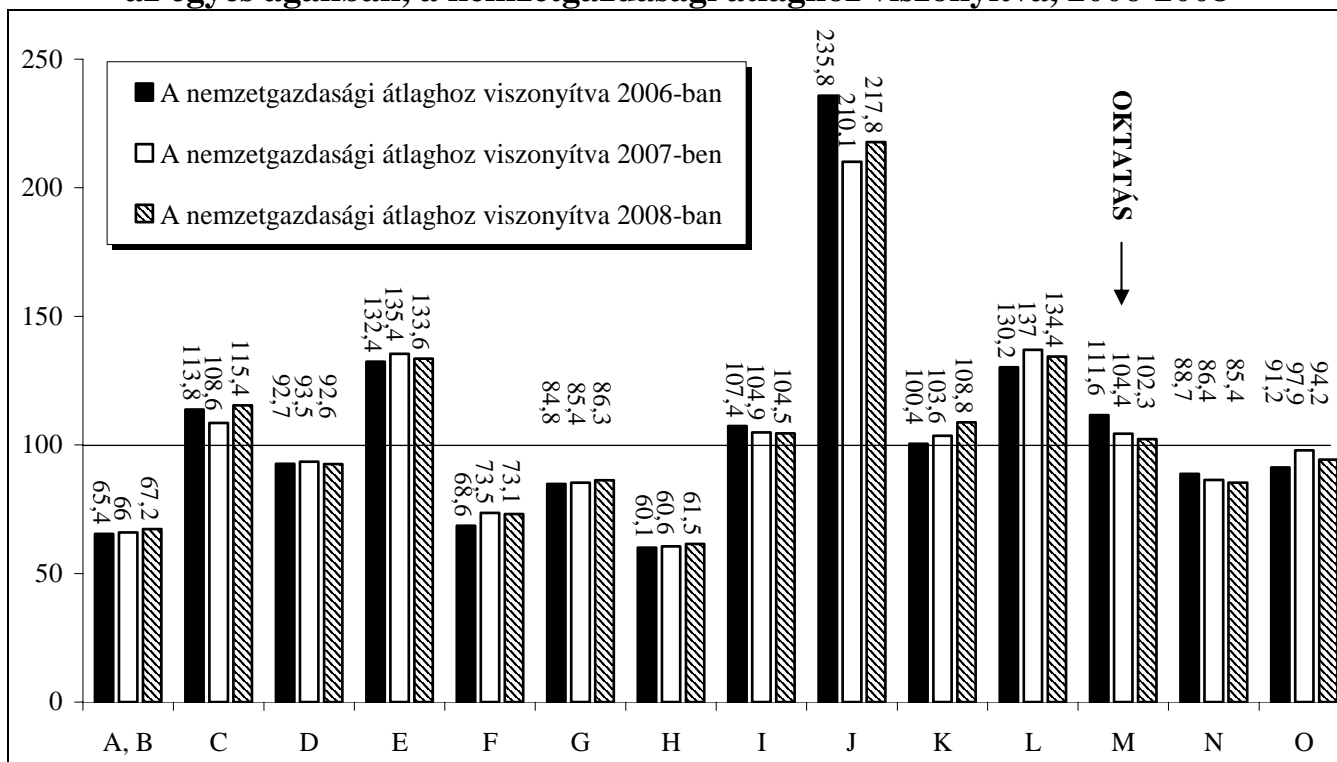
N NAPI GONDOLATOK

Szeretet és jóság a ti virágotok, Magasság és mélység vágya tinálatok. Mosolyotok szürke létünk napsugára, Amelyet szívetek reménye vesz vállra.	Hogy áldásokkal megkoronázzatok Kétségekben szűz, sok bátoratlan álmat, Hogy felemeljétek önértet adva, S röpiétek vágyunk kékel magasba,
Ez ragyog és éltet, ad nekünk új életet, Ringat lombosodó, virágosabb jövőt, Hiszen ti vagytok a tavasz-illat, szépség, Rügyfakadásnak ti adjátok a fényt.	Hogy fűrösszétek meg az élet vizében, Gyolcsba öltöztetve, óvatosan, szépen, Mennyei kábulat mézes mámorában Öröm-lobogónkat lobogtassuk bátran,
Adtok az álmunkra izmosodó valót, Fázós szerelmünkre rózsás csók-takarót, Hitehagyott szívnek ékes-hites imát, Mely bizonyosságért tihozzátok kiált,	Boldogság és remény Tündérországaiba, Hol királyné János vitéz Iluskája, S legyen valóságga a mese a földön! – Minden férfi-szívet csordulásig töltsön!

(Seb k János, 2003)

- A férfiak hiába szórják szüntelen / A n kre a gáncs s rágalom nyílvesszejét; / Különb a n , azt mondom én, a férfinál. (Euripidész)
 - Ha Isten a n t a férfi urává akarta volna tenni, Ádám fejéből vette volna. Ha rabzolójává, a lábából. Ámde oldalából vette, mert élettársává, egyenlő párjává akarta. (Szent Ágoston)
 - Tiszteld a n ket, k szövik és fonják földi sorsunkba a mennyei rózsát. (Schiller)
 - Egy n t feledni éppen azért nehéz, mert jölesik rá az emlékezés. (Lope de Vega)
 - A n knek megvan az a képességük, hogy egyetlen szempillantás alatt mindent meglássanak. (Balzac)
 - Az asszony olyan, mint az árnyék. Ha szaladsz utána, elfut el le, fut utánad. (Eca de Queiroz)
 - Az asszony olyan, mint a szélkakas, csak akkor állapodik meg, ha már megrozdásodott. (Goldoni)
 - A n k, ha szeretnek, mindent megbocsátanak nekünk, még ballépéseinket is. De ha nem szeretnek, semmit sem néznek el nekünk, még erőnyeinket sem. (Balzac)
 - Egy n még akkor is emlékszik az első csókra, amikor a férfi már az utolsó is elfelejtette. (G. B. Shaw)
 - A férfi azt hiszi, hogy választja a n t, pedig majdnem mindig a n választja a férfit. (Géraldy)
 - A n az egyetlen olyan egérfogó, mely után fut az egér. (G. B. Shaw)
 - Aki nem szereti a bort, az asszonyt és a dalt, bolond marad egész életében. (Luther)
 - Boldog az a csokoládé, amely, miután a n k mosolyán át bejárta a világot, szájban olvadva, élvezetes csókban leli halálát. (Anthelme Brillat-Savarin)
 - A n k véleménye tisztább a férfiakénál: gyakrabban váltják ket. (Herford)
 - Az elttünk elcsodálatos n illata olyasvalami, amit soha az életünkben nem felejtünk. (Estée Lauder)
 - A férfiak többsége egész életében azt csinálja, hogy eligazodni akar az asszonyok szeszélyén, aztán még nagypapa korában is ott tart a tudományával, ahol kamaszkorában tartott. (Kriúdy Gyula)
 - A legtöbb n nem az erőt támadásnak esik áldozatul, hanem a férfi gyöngye ellenállásának. (Móra Ferenc)
 - Ha egyedül vagyok egy szobában, akkor ember vagyok. Ha bejön egy n , akkor férfi lettem. És annyira vagyok férfi, amennyire n az, aki bejött a szobába. (Karinty Frigyes)
 - Elég nagy baj háramlott a világra, hogy Éva evett az almából és Ádámot megkínálta, de hát még milyen lett volna, ha teszem azt, Ádám eszik belőle, és Évát meg nem kínálja? (Mikszáth Kálmán)
 - A régi lányok úgy tudtak f zni, mint az anyjuk. A maiak pedig úgy tudnak inni, mint az apjuk. (Oláh Gábor)
- Magyar szólások, mondások:** A szép asszony és a rongyos köntös mindenütt megakad. Az asszony fegyvere a nyelv, soha meg nem rozsdásodik. Az asszony csak oldalborda. A szerelem a n t ravasszá teszi, a férfit együgyűvé. Ritka lány szerelem nélkül. Haragos asszony, s r füst, lyukas tál ártalmas a háznál. Az asszony: vagon (hozomány). Kisasszonyok között is van hetes vászon. Asszonyt, vásznat ne végy gyertyafénynél. Asszonykönny hamar szárad. Sok a kisasszony, de kevés az úrfi. Dicsértessék a szépasszony! (Szereti, ha dicsérik.) Eljár a szája az asszonyembernek. Hallgatással szép az asszonyember. Hova az ördög nem mehet, vénasszonyt küld maga helyett. Obornak, vén lánynak nem egy az ára. A leányasszony olyan fürge, mint az ürge. Úgy játszik a lány a legénnyel, mint macska az egérrel. Amely leány sokat szeret, jámbor asszony ritkán lehet. Nem mind leány, ki pártában jár. A solti bor, mint a k rósi lány, csak otthon jó. Acél anyának t z k a lánya. Szép anyának szép a lánya. Nézd meg az anyját, vedd el a lányát! Árok is van, gödör is van, szép lány is van, csúnya is van. Á. A.

Az alkalmazásban állók egy főre jutó bruttó keresetének alakulása az egyes ágakban, a nemzetgazdasági átlaghoz viszonyítva, 2006-2008

A havi bruttó átlagkeresetek listája a magyar nemzetgazdaságban (2006-2008)

A nemzetgazdasági ág jele	A nemzetgazdasági ág megnevezése	Átlagkereset Ft/f 2006	Átlagkereset Ft/f 2007	Átlagkereset Ft/f 2008	% 2007/2008**		Az átlagkeresetek aránya és sorrendje			
					bruttó	nettó	2007		2008	
A,B	Mez. gazdaság, halászat	111 978	122 072	133 628	9,5	7,6	0,660	13.	0,672	13.
C	Bányászat	194 948	200 921	229 675	14,3	11,6	1,086	4.	1,154	4.
D	Feldolgozóipar	158 662	172 942	184 185	6,4	5,8	0,935	9.	0,926	9.
E	Vill. energia, gáz-, h -, vízellátás	226 791	250 432	265 713	8,2	7,5	1,354	3.	1,336	3.
F	Épít. ipar	117 466	135 937	145 474	7,0	5,5	0,735	12.	0,731	12.
G	Kereskedelem, járm. javítás	145 194	157 963	171 692	8,6	7,3	0,854	11.	0,863	10.
H	Szálláshely-szolg., vendéglátás	102 890	112 039	122 322	9,2	7,7	0,606	14.	0,615	14.
I	Szállítás, rakt., posta, távközlés	183 936	194 127	207 990	6,8	6,4	1,049	5.	1,045	6.
J	Pénzügyi tevékenység	403 862	390 350	433 259	10,9	10,4	2,101	1.	2,178	1.
K	Ingatlanügyi, gazd. szolgáltatás	171 966	191 712	216 484	12,9	10,9	1,036	7.	1,088	5.
L	Közig., védelem, kötelez. TB	222 946	253 509	267 323	5,5	4,8	1,370	2.	1,344	2.
M	OKtatás (köz- és fels. oktatás)	191 094/196 420*	193 196/197 600*	203 485/210 250*	5,3	5,6	1,044	6.	1,023	7.
N	Egészségügyi és szociális ellátás	151 829	159 787	169 856	6,3	6,4	0,864	10.	0,854	11.
O	Egyéb közösségi, személyi szolg.	156 148	181 062	187 372	3,4	3,7	0,979	8.	0,942	8.
Nemzetgazdaság, összesen		171 239	185 004	198 942	7,5	6,8	1,000		1,000	
Nemzetgazd. szellemi fogl., összesen		239 400	255 580	274 819	7,5	7,0	1,381		1,381	

* A pedagógus bruttó átlagkeresete. ** A 2008. évi keresetemelkedés az el z évhez képest.

Forrás: KSH, PSZ

A KSH által hivatalosan közzétett adatok alapján mutatjuk be az elmúlt évek kereseti adatait. Mindenekel tt tudnunk kell, hogy a bruttó kereseti adatok valamennyi keresetelemet felölelik (alaplétmény, pótlékok, a 13. havi illetmény egész évre vetített hatása, túlmunka stb.). Számlánkra természetesen nem ennyit utalnak, hanem az adó- és járuléklevonásokkal csökkentett nettó összeget kapjuk csak meg. Például az oktatási ágazat 2008. évi átlagkeresete, a bruttó 203 485 Ft nettóban 123 692 forintot jelentett. A legrosszabbul fizetett ágazat (szálláshely-szolg., vendéglátás) 122 322 forintos bruttó bére pedig 85 576 Ft nettó összegnek felel meg. Ugyanakkor ismeretes az is, hogy az ebben az ágazatban leginkább elterjedt „borravaló” megemeli az érintettek jövedelmét.

A KSH-adatok szerint nálunk rosszabbul álló egészségügyi és szociális ágazatban a bruttó 169 856 Ft/hó kereset nettóban 109 598 forintot ér. Jól tudjuk azonban, hogy a paraszolvencia milyen jelent s mértékben emeli meg az ágazatban dolgozók nettó (adózatlan) keresetét.

Az oktatás az ágazatok kereseti sorrendjében tovább folytatja mélyrepiülését. 2003-ban, 2005-ben a 4., 2006-ban az 5., 2007-ben a 6., 2008-ban pedig a 7. helyen szerepel. A legtöbb diplomást foglalkoztató ágazat tavaly csupán 2,3 százalékkal haladta meg a nem-

zetgazdasági átlagot. A pedagógusok átlagkeresete (210 250) pedig mintegy 23,5%-kal marad el a szellemi foglalkozásúakétól (274 819).

A pénzügyi szféra továbbra is stabilan és kiemelked en vezeti a nemzetgazdasági ágazatok kereseti listáját. A pedagógus-átlagkereset csupán 48,5%-a a pénzügyi terület átlagának. Biztosak lehetünk abban is, hogy ez az arány 2009-ben sem lesz jobb a mi szempontunkból, pedig a válságjelenségek ezen a területen is tombolnak.

A nemzetgazdaság egészében a bruttó keresetek 2008-ban 7,5, a nettó keresetek 6,8%-kal emelkedtek. Mind nettóban, mind bruttóban 10% fölötti az emelkedés a bányászat, a pénzügy és az ingatlanügy – gazdasági szolgáltatás területén. A lista végén természetesen a közszféra ágazatai állnak 3–6%-os keresetnövekedéssel. A fogyasztói árindex növekedése viszont 6,1%-os volt. Tehát a mi területünkön csökkentek a reálkeresetek (az oktatási ágazatban 0,5%-kal). Az sem vigasztalhat bennünket, hogy az szja-változások miatt a nettó keresetek növekedése néhány tized százalékkal magasabb volt, mint a bruttó kereseteké. Inkább elfogadnánk a pénzügyi szféra helyzetét, ahol bruttó keresetek 10,9%-kal, a nettó keresetek pedig csak 10,4%-kal növekedtek. Sajnos, 2009-re sem várhatunk jobb helyzetet, hiszen tisztában vagyunk mozgásterünkkel. (Lásd lapunk el z számának vezércikkét és hátsó borítóját.)

Á. A.

MUNKAJOGI KÉRDÉSEK

Ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony

A pályakezdő fiatalok foglalkoztatásának elsegítéséről szóló 2004. évi CXIII. törvény a diplomás pályakezdő fiatalok tekintetében létrehozott egy új foglalkoztatási jogviszonyt, az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyt. E jogviszony ugyan számos rokon jegyet mutat a munkaviszonnyal, a törvény az Mt. számos elírását alkalmazni rendeli, mégsem minősül azonban munkaviszonynak.

Ilyen speciális jogviszonyt foglalkoztatóként bármely, az Mt. hatálya alá tartozó munkáltató létesíthet. E jogviszony célja a szakmai készségek, munkatapasztalat megszerzésének biztosítása, az egyéni programban foglalt feladatok ellátásával. Az e jogviszonyból származó jövedelem, az ösztöndíj járulékalapot képező jövedelemnek számít, az ösztöndíjas foglalkoztatott személy biztosítottként minősül a Tbj. szerint. Az ösztöndíjas foglalkoztatott foglalkoztatóját az ösztöndíjas START-kártyájának érvényességi ideje alatt megilleti a törvény 4/A. §-ában meghatározott társadalombiztosítási járulékkedvezmény. A járulékkedvezmény – a pályakezdő fiatal végzettségének megfelelően – legfeljebb a minimálbér másfél- vagy kétszeresének megfelelő járulékalap után vehető igénybe. Ez nem jelenti azt, hogy a pályakezdő munkabérének is ez lenne a maximuma, a munkáltató a kedvezményt azonban csak addig az összegig érvényesítheti. A kedvezményre való jogosultság szempontjából a foglalkoztatót nem terheli továbbfoglalkoztatási kötelezettség, mivel az ösztöndíjas foglalkoztatás időtartama csak 9 hónaptól egy évig terjedhet.

Az ösztöndíjas foglalkoztatottnak az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyból származó ösztöndíjából a minimálbért meg nem haladó mértékű adómentes.

A törvény részletesen kitér a jogviszony létesítésére, megszüntetésére és megszüntetésére vonatkozó szabályokra, az ösztöndíjas foglalkoztatásról szóló szerződés tartalmi elemeire, a jogviszonyból a foglalkoztatót és az ösztöndíjas foglalkoztatottat illető jogokra és az őket terhelő kötelezettségekre.

1. Az ösztöndíjas foglalkoztatási szerződés

Ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyt az ösztöndíjas foglalkoztatott a felső fokú végzettség megszerzését követően egy alkalommal, legfeljebb kilenc hónapig, legfeljebb egy évig terjedően létesíthet. A jogviszony egyik alanya speciális jogalany, mivel a törvény szerint ösztöndíjas foglalkoztatott az a személy lehet, aki az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony létesítésének időpontjában a 30. életévét még nem töltötte be, és aki a diplomáját a jogviszony létesítését megelőző két éven belül kapta, és munkaviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban, közszolgálati jogviszonyban, szolgálati jogviszonyban nem áll.

Az ösztöndíjas foglalkoztatásról szóló szerződésnek kötelezően tartalmaznia kell:

- a felek nevét, illetve megnevezését és az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony szempontjából lényeges adatait,
- az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony keletkezésének és megszűnésének napját,
- az ösztöndíjat és kifizetése időpontját, módját,
- a munkavégzés helyét, feltételeit,
- a munkatapasztalat-szerzés egyéni programját,
- a munkatapasztalat-szerzést segítő, a foglalkoztató által alkalmazottak közül kijelölt szakmai segítség megjelölését, valamint az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonnyal összefüggő jogait és kötelezettségeit.

Az ösztöndíjas foglalkoztatásról szóló szerződést írásba kell foglalni. A szerződés írásba foglalásáról a foglalkoztató köteles gondoskodni. Az írásba foglalás elmulasztása miatt a szerződés érvénytelenségére csak az ösztöndíjas foglalkoztatott – legkésőbb a jogviszony létesítését követő harmadik napon belül – hivatkozhat. Az ösztöndíjas foglalkoztatásról szóló szerződés a foglalkoztatott és az ösztöndíjas foglalkoztatott csak közös megegyezéssel módosítható.

2. A jogviszony tartalma

Az ösztöndíjasok foglalkoztatásáról szóló szerződés alapján az ösztöndíjas foglalkoztatott ösztöndíj ellenében köteles a foglalkoztató által kiadott feladatokat a jogszabályok, a felek megállapodása, a foglalkoztató belső szabályzatai, valamint a foglalkoztató utasításai alapján ellátni, valamint a foglalkoztató által munkatapasztalat-céljából elírt szakmai megbeszéléseken, képzésben, egyéb programokon részt venni. A foglalkoztató köteles az ösztöndíjas foglalkoztatottat a jogszabályok, a felek megállapodása, a foglalkoztató belső szabályzatai, valamint az egyéni programban foglaltak szerint munkatapasztalat-szerzés céljából feladatokkal ellátni, biztosítani a szakmai készségek megszerzésének és begyakorlásának lehetőségét. A foglalkoztató köteles továbbá az ösztöndíjas foglalkoztatott számára ösztöndíjat fizetni, valamint a biztonságos munkavégzés feltételeit biztosítani. Az ösztöndíjas foglalkoztatott a jogviszony létesítésekor köteles jognyilatkozatot tenni, melyben vállalja, hogy jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony fennállása alatt tartózkodik olyan magatartás tanúsításáról, amely veszélyeztetheti a foglalkoztató jogos gazdasági érdekeit, továbbá a tevékenysége idején tudomására jutó állam- és szolgálati titkot külön jogszabály rendelkezései szerint megőrzi.

Az ösztöndíjas védelme érdekében a törvény előírja, hogy a munkavégzés alapjául szolgáló szerződés típusának megválasztása nem irányulhat az ösztöndíjas foglalkoztatott jogos érdekeinek védelmét biztosító rendelkezések érvényesülésének korlátozására, illetve csorbítására.

Fontos szabály, hogy az ösztöndíjas foglalkoztatott csak olyan feladatokat láthat el, amelyek a munkatapasztalat-szerzést szolgálják, s amelyek közvetlenül kapcsolódnak az egyéni programjában foglaltakhoz. Az ösztöndíjas foglalkoztatott önálló munkakör ellátásával nem bízható meg.

Tekintettel arra, hogy a munkatapasztalattal nem rendelkező gyakornok tevékenységének irányításához, fokozott ellenőrzéséhez indokolt a szakmai segítség támogatása, meghatározták e személy feladatait is. A munkatapasztalat-szerzés biztosítása céljából egyéni programot kell kidolgozni az ösztöndíjas részére a törvény melléklete alapján. A szakmai segítség kapcsolatot tart a foglalkoztató és az ösztöndíjas foglalkoztatott között, a foglalkoztató nevében utasítást ad, az ösztöndíjas foglalkoztatott számára szakmai támogatást nyújt, folyamatosan irányítja és értékeli az ösztöndíjas foglalkoztatott egyéni programját és ajánlólevelét.

A foglalkoztatási ösztöndíj mértéke teljes munkaidő esetén havonta nem lehet kevesebb a mindenkori legkisebb kötelező munkabérnél.

Az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony alapján nem kerülhet sor az Mt. szerinti próbaidő kikötésére, az ösztöndíjas foglalkoztatásról szóló szerződéstől eltérő foglalkoztatásra (más munkakörbe történő átirányításra, helyettesítésre, más munkáltatóhoz való kirendelésre), rendkívüli munkavégzésre, ügyeletre és készenlétre.

A törvény taxatív módon felsorolja, hogy az Mt.-nek mely rendelkezéseit kell megfigyelni az alkalmazni. Ezek a teljesség igénye nélkül a következők: együttműködés, rendeltetés szerinti joggyakorlás, elévülés, érvénytelenség, a munkáltató 76. § szerinti tájékoztatói kötelezettsége, munkáltatói jogutódlás, a munkavégzés szabályai, a munkavégzési kötelezettség alóli mentesülés esetei, a további munkavégzésre irányuló jogviszony létesítésének bejelentése, a munkaidő mértéke, a munkaidő beosztása, a munkaidő keret, a pihenő napok összevont kiadása, a 140/A. § szerinti nyilvántartási kötelezettség, a munkabér védelméről szóló rendelkezések, a kártérítési felelősség, valamint a távmunkára vonatkozó szabályok.

A törvény az Mt. 105. §-át azzal az eltéréssel rendeli alkalmazni, hogy kiküldetés elrendelésére csak a munkatapasztalat-szerzés érdekében kerülhet sor.

A foglalkoztatóra kiterjedő hatályú kollektív szerződés hatálya az ösztöndíjas foglalkoztatottakra nem terjed ki.

3. A jogviszony megszűnése, megszüntetése

Az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony megszűnik az ösztöndíjas foglalkoztatott halálával, a foglalkoztató jogutód nélküli megszűnésével az ösztöndíjas foglalkoztatásról szóló szerződésben meghatározott időpontban. A jogviszony megszüntethető a felek közös megegyezésével, azonnali hatályú felmondással, ha a másik fél a jogviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi, vagy egyébként olyan magatartást tanúsít, amely a jogviszony fenntartását lehetetlenné teszi. A foglalkoztató az ösztöndíjas foglalkoztatott azonnali hatályú felmondása esetén a szerződés megszűnéséig még hátralévő időre járó ösztöndíjat egy összegben megfizeti. (A megszüntetési módok tehát hasonlóak az

Mt. szerinti határozott időre szóló munkaszerződés megszüntetési módjaihoz.) Az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony megszüntetésére irányuló megállapodást, illetve nyilatkozatokat írásba kell foglalni.

Az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony megszűnésekor a foglalkoztató az ösztöndíjas foglalkoztatott részére a törvényben meghatározott tartalmú igazolást, továbbá ajánlólevelet ad ki.

Tartalma alapján az igazolás az Mt. 98. §-a szerinti munkáltatói igazoláshoz hasonló, az ajánlólevél pedig az Mt. 99. §-a szerinti munkaközi bizonyítvánnyal mutat rokonságot.

A Munkaügyi Értesítő 2007. februári száma alapján összeállította:

Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária
vezető jogtanácsos, ILO-közvetítő és döntőbíró

Figyelemre méltó legfelsőbb bírósági döntés

BH2002. 78 – A közalkalmazottak jubileumi jutalomra való jogosultsága megállapításához elegendő a megkívánt közalkalmazotti jogviszony megléte. A törvény a jogosultság feltételeként sem a jogviszony folyamatosságát, sem annak ugyanannál a munkáltatónál történt megszerzését nem kívánja meg [1992. évi XXXIII. tv. 78. § (1) bek., 87. § (2) bek.].

A felperes a munkaügyi bírósághoz benyújtott keresetében az összegszerűség megjelölése nélkül a 30 éves jubileumi jutalom és késedelmi kamata kifizetésére kérte kötelezni az alperest.

A munkaügyi bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Az indoklás szerint a bíróságnak azt kellett eldöntenie, hogy a felperesnek az 1998. március 9-én létesített közalkalmazotti jogviszonyában a jubileumi jutalomra való jogosultság szempontjából figyelembe vehető-e a korábbi munkaviszonya és közszolgálati jogviszonya. A felperes 1992. július 1-jén az önkormányzat polgármesteri hivatalánál állt alkalmazásban, ahol a közszolgálati jogviszonyának kezdő időpontjaként az Mt. 209. §-a alapján 1967. szeptember 15. napját ismerték el, tekintettel arra, hogy valamennyi előző munkaviszonya áthelyezéssel szűnt meg. A felperes innen áthelyezéssel került az OVF-hez, amelynél azonban a jogviszonya 1992. április 15-én közös megegyezéssel megszűnt. Kétségtelen, hogy eddig az időpontig 29 év és 7 hónap köztszolgálati jogviszonnal rendelkezett, de a folyamatosság megszakadt, és az Mt. 209. §-a csak addig az ideig engedi meg az összeszámítást, amíg az 1992. július 1. előtti keletkezett közalkalmazotti vagy akként elismerhető jogviszonyban megszakítás nincs. A felperes az 1993-ban történt beszámítási kedvezmény alapján a 25 éves jubileumi jutalmat megkapta, de az 1992. évi XXXIII. tv. (Kjt.) alapján figyelembe vehető időtartamok összeszámítva 30 évet nem tesznek ki, ezért a felperes a 30 éves jubileumi jutalomra nem jogosult.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletével az első fokú bíróság ítéletét – helytálló indokainál fogva – a Pp. 254. §-ának (3) bekezdése alapján helybenhagyta. Megjegyezte, hogy a jubileumi jutalom mint quasi hátszínű segíjuttalom rendeltetéséből következően a törvény csak a megszakítás nélküli jogviszonyokban töltött időt kívánja honorálni. A perbeli esetben azonban a közös megegyezésen alapuló megszűnéssel a 29 év és 7 hónap közszolgálati jogviszony megszakadt, ezért az új jogviszony, a közalkalmazotti jogviszony alapján igényelt jubileumi jutalomra való jogosultság csak az utóbbi jogviszony keletkezésétől, 1998. március 9. napjától számítható.

A jogerős ítélet ellen elterjesztett felülvizsgálati kérelemben a felperes az ítélet megváltoztatását és az alperesnek a kereseti kérelem szerint történő marasztalását kérte. Álláspontja szerint az ítélet sérti az Mt. 209. §-át és a Kjt. 78. §-át. Ez utóbbi a jubileumi jutalom feltételeként csak a szükséges közalkalmazotti jogviszony fennállását kívánja meg, és nem tartalmaz a jogviszony megszakításátlanosságára vonatkozóan követelményt.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kjt. 78. §-ának (1) bekezdése szerint a huszonöt-, harminc-, illetve negyvenévi közalkalmazotti jogviszonnal rendelkező köz-

kalmazottnak jubileumi jutalom jár. A felülvizsgálati kérelemben foglalt okfejtéssel egyezően a jogszabályhely helyes értelmezése szerint a jubileumi jutalomra való jogosultság megállapításához elegendő a megkívánt közalkalmazotti jogviszony megléte. A törvény a jogosultság feltételeként sem a jogviszony folyamatosságát, sem annak ugyanannál a munkáltatónál történt megszerzését nem kívánja meg. Az eljáró bíróságnak ezzel ellentétes álláspontja téves, jogszabályi alappal nem bír.

Annak eldöntésénél, hogy mely időszakot kell közalkalmazotti jogviszonyban töltött időnek tekinteni, a Kjt. 87. §-ának (2) bekezdésében foglaltak az irányadóak. Eszerint közalkalmazotti jogviszonyban töltött időnek kell tekinteni.

- az e törvény hatálya alá tartozó munkáltatónál munkaviszonyban, közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött időt,
- a köztszolgálati jogviszonyról szóló 1992. évi XXIII. törvény (Kjt.) hatálya alá tartozó szervnél munkaviszonyban, közszolgálati jogviszonyban töltött időt, valamint
- a szolgálati jogviszony időtartamát, továbbá
- a bíróságnál és ügyészségnél szolgálati jogviszonyban, munkaviszonyban töltött időt.

Az iratok között lévő munkakönyv-másolatból megállapíthatóan a felperes 1977. február 15. és 1977. december 11-e között a Városi Tanács VB Termelési és Ellátásfelügyeleti Osztály munkáltatónál, 1980. november 1. és 1986. január 31-e között a Tanács VB. Terv- és Közgazdasági F osztálya munkáltatónál, 1989. november 1-jétől 1996. november 30-ig a Polgármesteri Hivatalnál, 1996. december 1-jétől 1997. április 15-éig az OVF munkáltatónál, vagyis a Ktv. hatálya alá tartozó szervnél dolgozott. Az 1998. március 9-én létesített közalkalmazotti jogviszonyában a keresetlevél benyújtásáig 10 hónapot szerzett, amelyhez hozzáadva a felsorolt munkáltatóknál eltöltött 13 év 5 hónap és 19 napot: a felperes az igény érvényesítésekor 14 év 6 hónap és 19 nap közalkalmazotti jogviszonnal rendelkezett, vagyis a 30 éves jubileumi jutalomra való jogosultságot ez okból nem szerzte meg.

A Legfelsőbb Bíróság megjegyzi, hogy 1993-ban a 25 éves jubileumi jutalom megállapítására a köztszolgálati jogviszonyra irányadó korábban hatályos jogszabályok alapján került sor, nem pedig az Mt. 209. §-a szerinti beszámítási kedvezmény alapján, mert a jogszabály a Ktv. 72. §-ának (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a közszolgálati jogviszonyban nem alkalmazható.

Az előzőekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság az első- és másodfokú bíróság ítéletének indoklását teljes egészében mellőzte, és a másodfokú bíróság ítéletét a kifejtett indokok alapján hagyta helyben [a Pp. 275/A. §-ának (1) bekezdése].

A felülvizsgálattal kapcsolatban az alperesnek költsége nem merült fel, ezért arról nem kellett rendelkezni, a felülvizsgálati eljárás illetékét pedig az állam viseli. (Legf. Bír. Mfv. II. 10.713/1999. sz.)

Dr. Selmeciné dr. Csordás Mária
vezető jogtanácsos, ILO-közvetítő és döntőbíró

ESZKÖZÖK AZ ISKOLAI AGRESSZIÓ MEGFÉKEZÉSÉRE I.

Naponta hallhatjuk a rádióban, olvashatjuk az újságokban, hogy a pedagógust hol és milyen támadás érte. A tömegtájékoztató eszközök a pedagógust – önhibáján kívül vagy önhibájából – gyakran méltatlan helyzetben mutatják be. Sajnos ez nemhogy értené, hanem igen gyengíti a tanár presztízsét, és valljuk be, az érdekvédelem érdekében a munkajogon túl milyen jogi eszközöket lehet igénybe venni.

Kezdjük a

gyermek, tanuló, valamint a szülő jogainak és a kötelességeinek

felsorolásával. Ezeket a **közoktatásról** szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Kt.) szabályozza. Kiemeljük közülük az alábbi törvényi garanciákat:

a) a **Kt. 10. § (3) bekezdése** értelmében a gyermek, a tanuló jogai és kötelességei

„(3) A gyermeknek, tanulónak joga, hogy (...)

e) személyiségi jogait, így különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi életéhez és magánéletéhez való jogát az óvoda, az iskola, illetve a kollégium tiszteletben tartsa, **e jogának gyakorlása azonban nem korlátozható másokat e jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési-oktatási intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét,** illetve a magánéletéhez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását;”

b) a **Kt. 14. § (2) bekezdése** értelmében a szülő kötelessége, hogy:

„a) gondoskodik gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről,

b) biztosítsa gyermeke - e törvény 24. §-ának (3) bekezdésében meghatározottak szerinti - óvodai nevelésben való részvételét, továbbá tankötelezettségének vagy fejlesztő felkészítésben való részvételi kötelezettségének teljesítését,

c) figyelemmel kíséri gyermeke fejlődését, tanulmányi elmenetelét, gondoskodik arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, és megadja ehhez minden lehetséges segítséget,

d) rendszeres kapcsolatot tartson a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal, és részükre a szükséges tájékoztatást megadja,

e) el segítse gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az óvoda, az iskola, a kollégium rendjének, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását,

f) megtegye a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítése érdekében,

g) **tiszteletben tartsa az óvoda, az iskola, kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait.**”

A fentiekből tehát jól látható, hogy a tanuló és szülő jogainak gyakorlásával nem sérthetik mások emberi méltóságát és jogait, ezeket nekik is tisztelni kell. Nyilván meg kell tanítani – néha a szülőnek is –, hogy mit jelent a mások meg nem sértése, és mit jelent a tisztelet. Hozzáteszem, amennyiben mi nem követeljük meg magunkkal szemben a tiszteletet, az magától nem teremti meg.

A pedagógusok védelmét

büntető jogi vonatkozásban a **Kt. 16. § (3) bekezdése** írja el, amely értelmében:

„A pedagógus, valamint a nevelési és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott az óvodai nevelési munka, illetve az iskolai és kollégiumi nevelési és oktató munka, valamint a pedagógiai szakszolgálat ellátása során a gyermekekkel, tanulókkal összefüggő tevékenységével kapcsolatban a **büntető jogi védelem szempontjából közfeladatot ellátó személy.**”

Ez azt jelenti, hogy a **Büntető Törvénykönyvről** szóló 1978. évi

IV. törvény külön esetként szabályozza, ha Kt. 16. § (3) bekezdése szerinti felsorolt foglalkoztatottak körét támadás éri. A büntető jogi védelemről a **Btk. 230. §-a** az alábbiakban rendelkezik:

„**Btk. 230. §: Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak:**

„A **229. § rendelkezései** szerint büntetendő, aki az ott meghatározott cselekményt közfeladatot ellátó személy ellen követi el.”

Ez az utaló szabály a Btk. 229. § alkalmazását írja el, így ezt beidézve:

„**Btk. 229. §: Hivatalos személy elleni erőszak;**

● „(1) Aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetve legemiatlant bántalmazza, **büntetett** követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

● (2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a hivatalos személy elleni erőszakot csoportosan vagy felfegyverkezve követik el.

● (3) A (2) bekezdésben meghatározott csoport szervezője vagy vezetője két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

● (4) Aki hivatalos személy elleni erőszakot követ el, és két évig, a csoport szervezője és vezetője büntetés miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

● (5) Aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt az eljárása miatt bántalmazza, az (1)-(4) bekezdés szerint büntetendő akkor is, ha a bántalmazott a büntetés elkövetésekor már nem hivatalos személy, vagy nem külföldi hivatalos személy.

● (6) Nem büntethető a (4) bekezdés alapján a csoport részvevője, ha a csoportot önként vagy a hatóság felhívására elhagyja.”

A **Btk. 229. §-át** kell alkalmazni arra az esetre is, ha hivatalos személy támogatóját éri erőszak.

„**Btk. 231. §** A **229. § rendelkezései** szerint büntetendő, aki az ott meghatározott cselekményt hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen követi el.”

Az alábbi jogesetek vonatkozásában ismertetjük az irányadó bírói gyakorlatot:

● **BH1995. 330.** A hivatalos személy elleni erőszak bűntette a hivatalos személy intézkedésre kényszerítésével akkor valósul meg, ha a hivatalos személy az erőszak vagy a fenyegetés hatására arra kényszerül, hogy a tényleges intézkedést nem a saját, hanem az elkövető akaratlanul történő megakadályozásának megfelelően tegye meg [Btk. 229. § (1) bek.].

● **BH1981. 89. I.** Hivatalos személynek közvetlen **vesélyhelyzetbe hozásával történő** akadályozása hivatalos személy elleni erőszaknak is minősül (Btk. 186. és 229. §).

A fentiek áttanulmányozása után joggal merülhet fel a kérdés:

mit kell tennünk,

hogy ezeket a jogokat érvényesíteni tudjuk, mint jelent ez a napi gyakorlatban. Útmutatóul a következőket lehet ajánlani:

1. Ez eseményről azonnal **jegyzőkönyvet** kell felvenni a **rendőrség** azonnali bevonásával, a gyermekek szüleinek azonnali behívásával. Tájékoztatni kell őket közvetlenül, mit látott a gyermek, vagy mit tett, és erről is jegyzőkönyvet vagy feljegyzést kell készíteni, amit mindkét fél aláír. Fontos tudni: a gyermekek csak törvényes képviselőjük jelenlétében vagy meghatalmazásával hallgathatók ki.

2. Látványos esetben felvetni az esetleges sérülésekről, bántalmazás nyomainak, és a rendőrség megérkezéskor biztosítani kell a helyszínt úgy, hogy oda senki be ne mehessen. Azaz ne rakjunk rendet, ne mossunk fel, ne pakoljunk össze stb. a rendőrség megérkezéskor.

3. Minden esetben biztosítsuk magunkat minél több tanúval, mert sajnálatosan van arra példa, hogy a kollega annak ellenére, hogy megverték, nem tett feljelentést, hanem ellene indított eljárást a szülővel. Nem szabad szó nélkül elmenni az esetek mellett, mindig

legyen nyoma annak, hogy miképp jártak el ellenünk. Továbbá: ha feljelentést is teszünk, lehet, hogy a szül is tesz egyet. Úgyhogy: álljunk ki egymásért, és igenis vállaljuk azt, amit láttunk.

Nagyon fontos tudatosítani, hogy

a közoktatási intézmény egy munkahely,

tehát a munkahelyen a munkavégzés következtében bekövetkező bármilyen káreset a közoktatási intézmény felelőssége, és emiatt vagyoni és nem vagyoni kár kifizetésének van helye. Ugyanakkor az intézmény a neki kárt okozóval szemben kártérítéssel élhet, és a teljes kárigényét követelheti. Ebből következik, hogy a munkahely megfelelő biztosítása a munkáltatónak az elsődleges feladata.

Az intézmény a teljes kárát követelheti a károkozótól. Ez az alábbi lehet:

a) a rongálás okozta kártól kezdve a betegállományban kényszerített kolléga 100%-os keresésképtelenségére járó járadék, kezelési költségei, és esetleg másokra is közvetlenül ható élmények miatti betegápolás, vagy (számlával igazolt!) kezelés díja,

b) a kolléga helyettesítési díja,

c) az intézmény jó hírnevének a megsértéséért járó kártérítés, valamint

d) érvényesíthető a kárkövetelés is, amelyet esetlegesen a bíróság a munkavállaló számára bármilyen jogcímen megítélt.

Ha ezt így összeírjuk, kiderül, hogy az esetek nagy százalékában (mondhatni, kivétel nélkül) az intézmény viseli a kárt! Ha összeszámolnánk a károkozások pénzbeli értékét, könnyen rájöhettünk, hogy a megelés lenne igazából a cél, és a kezdetben jelentkező, erre mutató problémák azonnali megoldása.

Ahhoz azonban, hogy a kárt érvényesíteni lehessen, a munkáltató feladata, hogy a munkavállalók érdekében elvért munkavédelmi és munkabiztonsági garanciákat betartsa, betartassa. A

munkavédelemmel összefüggő feladatok

jogforrásait az alábbi jogszabályokban lelhetjük meg:

➤ a **munkavédelemről** szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) és a végrehajtásáról szóló **5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet**;

➤ a **munkaügyi ellenőrzésről** szóló 1996. évi LXXV. törvény;

➤ a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló **3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet**.

Ezek alapján így összegezhethetjük a munkáltatótól elvárható megfelelő biztonság megteremtését és feltételeit.

1) A munkahely rendje

● A munkahely „szabályok” összessége, felelőssége: a vezető. A szabályokat a szervezeti és működési szabályzat (továbbiakban: SZMSZ) valamint a Munkavédelmi Szabályzat rögzíti. A nevelőtestület által elfogadott SZMSZ-t a fenntartó hagyja jóvá.

● A munkahelyi rend: az írásos rendszere, és a rend betartására vannak közös szabályok, amelyek a munkahelyen tartózkodókra „státusz” nélkül kötelezők (pl. be- és kilépés rendje; dohányzás), valamint a munkakörrel függő szabályok (szakmai, foglalkozási szabályok), amelyek úgyszintén.

2) Az intézményi munkarendre vonatkozó alapvető szabályok nyilvánosak.

● A szabályzatok nyilvánosságából következik tehát, hogy aki erre a munkahelyre bemegy, annak az intézményre vonatkozó szabályzatban felsorolt magatartási és viselkedési szabályokat be kell tartania. Ezek minimumát tartalmazza a házirend. A házirend elfogadásához a szülői közösség egyetértése kell.

● Az SZMSZ-ben szerepeltetni kell az úgynevezett külső kapcsolatok tartásának rendjét. Ide tartozik a szülővel való kapcsolattartás rendje is.

● Kiemelendő alapvetően az esélyegyenlőség biztosítása is, de ez nemcsak a gyermeket, tanulót és szülőit illeti meg, hanem a pedagógust is!

3) Az intézményi munkarendre vonatkozó alapvető szabályokat a következő pontok szerint lehet csoportosítani.

● Az intézmény nyitva tartásának rendje az első. Ezt a fenntartó hagyja jóvá, mert a közfeladat ellátása önkormányzati szolgáltatás körébe tartozik.

A szabályozás helye a SZMSZ. A **Kt. 40. § (1) bekezdése** így szól:

„(1) A közoktatási intézmény működésére, belső és külső kapcsolataira vonatkozó rendelkezéseket a szervezeti és működési szabályzat határozza meg.”

● A munkahelyre való be- és kilépés rendjét is meg kell határozni. Itt kell szabályozni nemcsak a munkavállalók, hanem mindenki más belépését és mozgását.

● Közegészségügyi, balesetvédelmi és vagyonvédelmi felelőssége is van a munkáltatónak, így joggal határozhatja meg mindenki belépésének regisztrálását. És természetesen annak a kitiltását is, aki ezen szabályok ellen vét.

● A munkaidő alatt való eltávozás rendje miatt fontos, hogy az intézményben jelenléti ív legyen, és jól követhető legyen a be- és kilépés.

● A munkaidő nyilvántartásának rendje határozza meg, hogy jogszerűen tartózkodott-e pl. a kolléga az épületben.

Kiemeljük a

házirendre

vonatkozó rendelkezéseket, amelyeket a **Kt. 41. § (7) bekezdése** tartalmaz:

„(7) Az iskola és a kollégium házirendje állapítja meg, hogy a tanulmányi kötelezettségek teljesítésén kívül - az e törvényben, továbbá jogszabályokban meghatározott tanulói jogokat és kötelezettségeket milyen módon lehet gyakorolni, illetve kell végrehajtani.

Az iskola és a kollégium házirendje állapítja meg továbbá az iskolai, kollégiumi tanulói munkarendet, a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások, a kollégiumi foglalkozások rendjét, a kollégiumi lakhatás ideje alatt a kollégiumon kívüli tartózkodás során tiltott tanulói magatartást, az iskola és a kollégium helyiségei, berendezési tárgyai, eszközei és az iskolához, kollégiumhoz tartozó területek használatának rendjét, az iskola, kollégium által szervezett, a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó iskolán, kollégiumon kívüli rendezvényeken tiltott tanulói magatartást.

Az óvoda házirendje a gyermeki jogok és kötelezettségek gyakorlásával, a gyermek óvodai életrendjével kapcsolatos rendelkezéseket állapítja meg.”

● A **Kt. 41. § (9) bekezdése** szerint a házirendet az óvoda, az iskola, a kollégium vezeti és készíti el, és a nevelőtestület fogadja el, valamint házirend elfogadásakor, illetve módosításakor az iskolaszék, kollégiumszék, óvodaszék, továbbá az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat **egyetértési jogot** gyakorol.

● A **Kt. 41. § (12) bekezdése** alapján szervezeti és működési szabályzatot, a házirendet és az intézményi minőségirányítási programot a nevelési-oktatási intézmény honlapján, hiányában a helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozni. A házirend egy példányát az óvodába, iskolába, kollégiumba történő beiratkozáskor a szülőnek az átvétel igazolásával át kell adni. A házirend módosításának a közlésére ugyanaz a szabály.

Végzetül azt ajánlom, hogy az intézmény bejáratához vagy bejáratára mind a házirendet, mind a büntető jogi szabályokat – Btk. 229-231. § – jól láthatóan tegyék ki.

Legfontosabbnak azonban az összefogást tartom. Álljunk ki egymásért, mert ha mi nem zárjuk sorainkat, más nem fog megvédeni minket. Ne feledjünk, minden annyit ér, amennyit teszünk érte...

A személyes jogok védelmével és megsértésüknek következményeiről, a jogok érvényesítéséről a legközelebbi számban szólnék.

Dr. Dudás Lilian
jogtanácsos, kiképzett mediátor